

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 14 JANUARI 1925

No. 472

INHOUD

	Blz.
STAATSCOMMISSIE IN ZAKE HET VERKEERSVRAAGSTUK I door <i>Jhr. Ir. J. A. van Kretschmar van Veen</i>	26
De Creditzijde der Zuiderzeewerken I door <i>J. van der Meer</i>	28
De Tabakshandel in 1924 door <i>F. M. v. E.</i>	29
Mosael door <i>P. S. Noordhoff</i> met Naschrift door <i>H. Dunlop</i>	31
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Herstel en de onderlinge schulden der Geallieerden door <i>F. W. Forge</i>	32
Bankwetgeving en Staatstoezicht op het Bankwezen in Zweden II (Slot)	33
AANTEKENING:	
De Duitse geldmarkt in 1924	35
BOEKAANKONDIGING:	
Alfred Manes: <i>Versicherungslexikon</i> , bespr. door <i>Mr. W. H. A. Elink Schuurman</i>	35
MAANDIJFERS:	
Emissies in December 1924	36
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	36
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	36—43

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.***WEEKBLAD****ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN**

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom; Prof. Mr. H. R. Ribbius.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

13 JANUARI 1925.

De verruiming van de geldmarkt, die, zooals nog in het vorige bericht vermeld kon worden, op den eersten werkdag der week intrad, werd in het verdere verloop der week nog niet onbelangrijk grooter. De prolongatierente daalde eerst tot 3 pCt. en sloot op 2½ pCt. en callgeld, dat in de vorige week op enkele dagen 4 en 4½ pCt. deed, was ten slotte voor 3 pCt. sterk aangeboden. De discontomarkt werd eveneens belangrijk ruimer en daar het aanbod van wissels niet groot was, liep de rente nog vrij sterk terug, zoodat Vrijdag en Zaterdag enkele posten zelfs tot 2½ pCt. plaatsing vonden. * * *

Op de balans van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels van *f* 123,3 tot *f* 120,7 miljoen te zijn teruggelopen. Ook ditmaal is geen schatkistpapier rechtstreeks bij de centrale creditinstelling ondergebracht.

De beleeningen vertoonen een daling van *f* 16,9 miljoen, welke uitsluitend de effectenbeleeningen betreft en voor het grootste deel voor rekening komt van de Hoofdbank.

Het tegoed van het Rijk, dat de vorige weekstaat

had aan te wijzen, blijkt weder te hebben plaats gemaakt voor een debet-saldo ten bedrage van ruim *f* 900.000. De goudvoorraad der bank gaf geen verandering van beteekenis te zien. De zilvervoorraad nam met *f* 600.000 toe. De post papier op het buitenland vertoont een stijging van *f* 12,4 miljoen, die ditmaal slechts voor een klein deel correspondeert met een gelijktijdige daling van de diverse rekeningen onder het actief. De laatstbedoelde post blijkt in de afgelopen week slechts met *f* 2,8 miljoen te zijn afgenomen.

De biljettencirculatie verminderde met *f* 23,4 miljoen. De rekeningcourant-saldi van anderen stegen met *f* 25 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo noteert *f* 2,3 miljoen hooger dan verleden week. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 52.

* * *

De vaste stemming voor Londen bleef gedurende de geheele week aanhouden. Aanvankelijk gepaard gaande met een nog verder terugloopen van den dollarkoers werd de beweging aan het einde der week nog versterkt, toen ook dollars opliepen en van 2,46¼ op 2,47½ stegen. Het slot voor Londen kwam daardoor op 11,84½, een peil, dat in de laatste jaren slechts zelden bereikt werd. Parijs was flauw ondanks krachtigen steun; daarentegen was België in het laatst der week belangrijk beter en sloot daardoor ongeveer onveranderd. De meeste overige wissels waren vrijwel onveranderd of liepen evenwijdig met New York. Uitzonderingen maakten: Kopenhagen en Christiania, die beduidend vaster waren, en Zwitserland en Buenos-Aires, welke flauwer waren en waarvan het eerste van 48,02½ terugliep op 47,70 en het tweede van 99¼ op 98 daalde.

LONDEN, 10 JANUARI 1925.

De ruime liquide middelen, die bij den aanvang van het jaar ter beschikking van de geldmarkt kwamen werden deze week snel uitgeput door betalingen op nieuwe Treasury Bills en aflossing van de in December bij de Bank of England opgenomen gelden. Dit laatste ging zelfs niet zonder moeite en in sommige gevallen werd tot 4 pCt. betaald om hieraan te kunnen voldoen. Later in de week was geld echter weder gemakkelijker verkrijgbaar, zoodat de disconto koersen, die aanvankelijk eveneens stijver waren, weder iets terugliepen. Na 3½ en 3⁵/₁₆ pCt. werd aan het einde der week 3¹³/₁₆ pCt. genoteerd.

2-mnds. prima bankaccept 3½—3¹¹/₁₆ pCt.; 3-mnds. idem 3¹³/₁₆—3¾ pCt.; 4-mnds. idem 3¾—3¹⁵/₁₆ pCt.; 6-mnds. idem 4 pCt.

STAATSCOMMISSIE IN ZAKE HET VERKEERSVRAAGSTUK.

I.

Bij Koninklijk Besluit van 12 Mei 1923 No. 40 werd ingesteld een Staatscommissie, „aan welke werd opgedragen een onderzoek in te stellen aangaande „de vraag, of en in hoever maatregelen noodig zijn „om te bevorderen, dat de land- en waterwegen en de „spoor- en intercommunale tramwegen op de meest „economische wijze dienstbaar worden gemaakt aan „het vervoer van reizigers en van goederen en om „deswege aan den Minister van Waterstaat rapport „uit te brengen.”

Wanneer de Minister, die op 1 Juni 1923 de Commissie installeerde, een paar jaren later tot die taak geroepen ware geworden, zou hij niet als eerste en hoofdmotief voor het instellen van een onderzoek hebben kunnen noemen: „de aanmerkelijke tekorten die „de Staat op het spoorwegaanleg heeft bij te passen.” Die tekorten, van f 33 miljoen over 1921 en f 30½ miljoen over 1922, waren zoo schrikwekkend, dat de zorg voor de schatkist, meer dan eenig ander motief, tot ingrijpen noopte; bij de toen reeds bekende ongunstige resultaten van de eerste maanden van 1923, kon niet worden gedacht aan de mogelijkheid, dat, bij het uitbrengen van het eerste rapport der Commissie, het tekort over 1924 op slechts f 4.000.000 zou mogen worden geraamd en dat dit misschien in werkelijkheid nog iets zal meevallen.

Zag de Commissie zich dus langzamerhand het onkruid voor de voeten weggemaaid, gelukkig was haar opdracht zóó ruim gesteld, dat zij in het haar aangevozen arbeidsveld een oogst van edele gewassen kon binnenhalen, die zonder haar arbeid wellicht nog langen tijd onbenut zouden zijn gebleven.

Indien de spoorwegtekorten — en ik mag hier bij nemen de verliezen door de tramwegen geleden — den stoot hebben gegeven aan de instelling der Commissie, dan hebben die tekorten en verliezen althans het nut gehad, dat zij ook de oogen der Regeering hebben geopend voor het bestaan van een vraagstuk, dat dringend om oplossing vroeg.

De Commissie ¹⁾ heeft er naar gestreefd op de meest onpartijdige wijze, onbevangen en met ruimen blik, alle belangen tot hun recht te doen komen; zij is er, naar mijne meening, in geslaagd een oplossing te vinden, die, indien zij door de Regeering wordt aangenomen en in haar toepassing niet faalt, aan de economie van het verkeerswezen een goede basis zal verzekeren, terwijl de schatkist zal worden schadeloos gesteld voor hetgeen zij aan uitbreiding en verbetering van de verkeerswegen ten koste legt.

Het eerste deel van het rapport der Commissie is gedateerd 24 November 1924 toen dus reeds verschillende resultaten van de spoor- en tramwegen over een groot deel van 1924 bekend waren, terwijl ook met de verdere ontwikkeling van het vrachtauto- en autobusverkeer in dat jaar rekening kon worden gehouden.

De Commissie heeft de verschijning van dit deel van haar rapport bespoedigd (het verscheen in de tweede helft van December) „omdat de daarin behandelde „onderdeelen van het vervoersvraagstuk zeer actueel „zijn en een spoedige tusschenkomst des wetgevers „vereischen.” Zij behoudt zich voor later in een meer theoretische beschouwing de verschillende onderwerpen samen te vatten.

¹⁾ De Commissie was samengesteld uit: Mr. R. J. H. Patijn, Buitengew. Gezant en gevolm. Minister, voorzitter, Ir. M. C. E. Bongarts, lid v. d. 2e Kamer, H. J. van Braambeek, id., F. H. Fentener van Vlissingen, directeur v/d Steenkolen Handels Verg., Ir. J. A. Kalf, Directeur der Nederl. Spoorw., G. A. Pos, 2e voorzitter v/d A. N. W. B., Toeristenbond voor Nederland, Mr. H. van der Vegte, Lid v. Gedep. St. v. Overijssel en Ir. G. J. van den Broek, Hoofdingenieur van 's Rijks Waterstaat, secretaris.

De thans behandelde stof is verdeeld in drie hoofdstukken:

- I. De Spoorwegtekorten.
- II. Het Autobusvraagstuk.
- III. De Wegbelasting.

Hoewel de Commissie meende, dat het niet de bedoeling was, dat zij zich in de eerste plaats ingesteld zou beschouwen met het oog op het vraagstuk der spoorwegfinanciën, zoo lag het toch voor de hand, dat zij de tekorten, die het allereerst de aandacht der Regeering op het te onderzoeken onderwerp hadden gevestigd, als een der te behandelen punten op haar programma plaatste.

Indedaad, wanneer men den weg wil zoeken naar de meest economische wijze van bediening van het verkeer, dan moet de wijze, waarop het spoorwegaanleg wordt uitgeoefend, tot het veld van onderzoek worden gerekend.

De Commissie wijdt dan ook zeer uitvoerige beschouwingen met overvloedig cijfermateriaal aan den aard en omvang der tekorten, hunne oorzaken en de wijze, waarop zij kunnen worden bestreden; zij komt tot de conclusie, dat vermindering der tekorten in hoofdzaak zou moeten worden bereikt door bezuinigingen in de exploitatie, zooals door de Directie der Nederlandsche Spoorwegen reeds krachtig zijn ter hand genomen. Zij erkent de wenschelijkheid van tariefverlaging in 't algemeen belang maar wijst op de ongunstige ervaringen daarmede tot dusverre verkregen voor de uitkomsten van het bedrijf, zoodat op dit stuk de grootste omzichtigheid geboden blijft.

Er zou voor mij wel aanleiding zijn over dit deel van het rapport eenige opmerkingen te maken of mijn persoonlijke zienswijze tegenover sommige beschouwingen en gevolgtrekkingen der Commissie te stellen, doch ik heb gemeend daarvan te moeten afzien. Vooreerst omdat ik reeds eenmaal in dit Tijdschrift over de spoorwegtekorten vrij uitvoerige beschouwingen heb gegeven en daarop jaarlijks bij mijn vergelijkingen met de Zwitsersche Spoorwegen ben teruggekomen; ¹⁾ maar ook omdat de uiteenzettingen der Commissie door de feiten deels zijn achterhaald, zoodat het verband tusschen spoorwegtekorten en het eigenlijk onderzoeksdoel feitelijk niet meer bestaat. Dit onderzoek zou echter even noodig blijven als er nimmer spoorwegtekorten waren geweest en ik vrees dat het inzicht in de bedoelingen der Commissie zou worden vertroebeld door een polemiek over een onderdeel van haar rapport, dat nu slechts zijdelings met het onderwerp in verband staat. Ik zal mij dus voor 't oogenblik bepalen tot dat deel, dat de concurrentie met andere vervoermiddelen behandelt.

De Commissie acht in 't algemeen concurrentie nuttig wegens den gunstigen invloed, die de daarbij betrokken vervoermiddelen op elkander kunnen uitoefenen; evenwel met dit voorbehoud, dat zij elk op zijne wijze in de behoeften van het verkeer voorzien; en het is duidelijk dat zij hier onder behoefte verstaat, dat wat noodig is, geen overdaad. Zij acht die concurrentie economisch schadelijk, indien één der vervoermiddelen door zijn aard in het bijzonder voor 't verkeer is aangewezen en het andere kunstmatig van overheidswege wordt in 't leven gehouden. Zij heeft hier ten eerste op het oog spoor- of tramwegen, waarop, ter voldoening aan de concessievoorwaarden, een aantal treinen per dag moeten loopen, terwijl door een ander vervoermiddel op meer economische wijze in het verkeer wordt, of kan worden, voorzien; en in de tweede plaats; gevallen waarin het Rijk de mogelijkheid tot goedkoop vervoer schept door b.v. in den vorm van aanleg- en onderhoudskosten of subsidie, een deel der vervoerkosten door de gemeenschap te doen dragen.

Hier raakt de Commissie de kern van het vraagstuk: de meest economische bediening van het ver-

¹⁾ Zie Jaargang 1922 No. 346, 347, 363 en 364, Jaargang 1923 No. 404 en 405, Jaargang 1924 No. 457 en 458.

keer in zijn vollen omvang met aanwijzing van het vervoermiddel, dat zich voor elk geval in 't bijzonder het meest eigent en op de voordeeligste wijze in de werkelijke behoefte kan voorzien; daarbij in aanmerking nemende alle kosten, ook die welke de gemeenschap draagt. Het is er niet om te doen of een spoor- of tramweg, auto- of stoombootdienst op zichzelf wel goed en zuinig wordt geëxploiteerd of dat de onderneming rendeert maar wel of deze dienst, in het bepaalde geval, de meest geschikte en economische is en of er ter plaatse geen overdaad van vervoergelegenheden bestaat, waardoor met verspilling van kracht — en dus geld — de eene onderneming de andere dooddrukt. Vóór den oorlog, toen er geen spoorwegtekorten waren, gaven de maatschappijen in den concurrentiestrijd handen vol geld uit voor overbodige treinen en dus overdadige verkeersbediening; door de fusie kon althans op dit gebied gestreefd worden naar het meest economisch gebruik — efficiency —.

Dezelfde gedachte ligt ten grondslag aan de behoefte om het geheele terrein van het verkeer, in den ruimsten zin, aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen. Al behooren nu de spoorwegtekorten vermoedelijk tot het verleden, het lijdt geen twijfel dat bij een behoorlijke distributie van het verkeer in het hierbedoelde grootere verband, ook de spoorwegen daarvan den gunstigen invloed zullen ondervinden, waardoor gedacht kan worden aan de zeer noodige versterking van hun innerlijke financiële positie en aan tariefverlagingen; door de tegenwoordige verhouding der Maatschappijen tot den Staat, is het een zoewel als het ander een belang der gemeenschap.

Ik kan de bedoeling der Commissie niet beter vertolken dan door voor haar eigen woorden hier een plaats te vragen.

„Wij merken omtrent een en ander het volgende op.

De spoorweg is, althans wanneer hij met stoomkracht geëxploiteerd wordt, niet bij uitstek geschikt voor de bediening van een klein vervoer over korten afstand. Hier voor biedt het motorrijtuig, dat bij een geringer capaciteit lagere kosten per KM. vordert, voordeelen en het zal van de ligging van den spoorweg en met name der stations ten opzichte van de centra van verkeer afhangen of het economischer is motorwagens op den spoorweg te laten loopen dan wel autobussen en vrachtauto's op de wegen voor het gewoon verkeer voor de bediening van het vervoer te gebruiken. De Nederlandsche Spoorwegen hebben reeds op enkele lijnen motorwagens voor het personenvervoer in dienst gesteld.

Waar de spoorweg echter ten opzichte van de kommen der steden en dorpen minder gunstig is gelegen, daar zal ook de motorwagen op rails niet aan de behoeften van het verkeer voldoen en zal het economischer zijn het vervoer met autobussen en vrachtauto's, die tot in de centra van verkeer doordringen, te bedienen. Die autobussen en vrachtauto's zouden door de Nederlandsche Spoorwegen zelve geëxploiteerd kunnen worden; indien echter een goede exploitatie door anderen verzekerd is, waartoe wat de autobussen betreft, de maatregelen in hoofdstuk II voorgesteld, den weg openen, dan kan ook zulk een exploitatie worden aanvaard.

In beide gevallen zal de spoorwegonderneming de exploitatie van den personendienst op kleinen afstand kunnen verminderen, terwijl, wanneer anderen de vrachtautodiensten exploiteeren, de spoorwegen met dezen voor den bestelgoederen- en voor een deel van den vrachtgoederendienst zouden kunnen contracteeren. Het verdient o.i. aanbeveling, dat van Regeeringswege de beperking van een niet renderenden treinenloop, die in het belang van de streek niet noodzakelijk is, wordt bevorderd.

Op de concurrentie van de autobussen met de spoorwegen en in het bijzonder met de tramwegen komen wij in hoofdstuk II terug; wij meenden echter deze enkele woorden in verband met de spoorwegtekorten hier reeds te moeten opnemen.

De aanleg en verbetering van waterwegen, die kosteloos ter beschikking van den vervoerder worden gesteld, is in ons land van Overheidswege krachtig bevorderd, ook nadat het spoorwegnet bereids eene aanmerkelijke uitgebreidheid en dichtheid had verkregen, ten deele van wege internationale verplichtingen en overigens omdat het scheppen van goedkoop vervoer werd geacht te strek-

ken in het algemeen belang en men, wat waterwegen betreft, van de stelling uitging, dat het vervoer te water goedkoper is dan het vervoer per spoorweg. In 't midden latende of die stelling in hare algemeenheid juist is, wil het ons voorkomen, dat men bij den aanleg van nieuwe vervoerwegen, zoewel gewone wegen als spoor- en waterwegen — en wellicht ook bij het inrichten van vliegdiens ten — zich ernstig zal moeten afvragen of hiermede inderdaad in het economisch belang van het land wordt gehandeld. Dat meer gelegenheid tot verkeer nieuwe verkeersbehoeften, schept, die zoewel aan de bestaande middelen van vervoer als aan de nieuwe ten goede zullen komen, is eene stelling, die niet behoeft te worden bestreden om de mogelijkheid te erkennen, dat een nieuwe vervoerweg te land of te water vervoer aan de spoorwegen kan onttrekken en diensgevolge het door den Staat bij te passen tekort kan vergrooten. Doch hierin is, naar ons voorkomt, geen argument tegen den aanleg van den nieuwen vervoerweg te vinden, indien inderdaad de vervoerkosten langs den nieuwen weg een economische besparing beteekenen, d.w.z. indien de vervoerkosten op dien weg, met inbegrip van rente en afschrijving der aanlegkosten en kosten van onderhoud en bediening beneden de kosten van vervoer per bestaanden vervoerweg, met name van de spoorwegen, liggen. De kosten van rente, afschrijving en onderhoud behoeven bij den bestaanden vervoerweg niet in rekening te worden gebracht, omdat die in elk geval moeten worden gedragen, of de nieuwe vervoerweg tot stand komt of niet.

Indien daarentegen geen redelijke zekerheid bestaat, dat die lagere vervoerkosten zich binnen afzienbaren tijd inderdaad op den nieuwen vervoerweg zullen voordoen, zal men onder de tegenwoordige omstandigheden van slechte Staatsfinanciën en te weinig kapitaalvorming o.i. zeker niet tot den aanleg mogen overgaan. Vooropgesteld worde hierbij, dat het bedrag waarop de bijkomende voordeelen (bij een kanaal b.v. verbetering van de afwatering), geschat mogen worden, bij de kostenberekening in mindering behoort te worden gebracht.

Naar het oordeel onzer Commissie heeft men bij den aanleg van vervoerwegen er zich niet altijd voldoende rekenschap van gegeven wat de werkelijke vervoerkosten op die wegen bedragen.

„Wij stellen ons voor bij een volgend rapport, waarin o.m. de scheepvaartwegen zullen worden behandeld, op dit punt terug te komen, maar mogen thans reeds ernstig in overweging geven, ook in het belang van de bestrijding der spoorwegtekorten, niet tot den verderen aanleg van vervoerwegen over te gaan of den in beginsel besloten aanleg door te zetten, voordat een nauwkeurig onderzoek naar den financiële en economischen grondslag is ingesteld.”

„Dat een afwijkende zienswijze toch ook nóg mogelijk is, wordt bewezen doordat een lid zich niet kon vereenigen met den gedachtengang, waardoor enkele beschouwingen der Commissie worden beheerscht „omdat het tijdelijk ontstaan van spoorwegtekorten er „niet toe mag leiden om het streven naar lage vrach- „ten en de meest doelmatige wijze van vervoer te be- „lemmeren met het doel, om ten bate der spoorweg- „ontvangsten een anderen koers in te slaan en dat „hij niet kon adviseeren om in het algemeen belang „voorgenomen werken, tot de uitvoering waarvan be- „reids bij de Wet is besloten voorshands geen voort- „gang te doen hebben met het oog op tijdelijke spoor- „wegtekorten, bijzondere gevallen daargelaten.”

Deze uitspraak wekt bevreemding. De meerderheid der Commissie beveelt slechts aan om, waar het nog mogelijk is, niet tot de uitvoering van werken over te gaan vóórdát de economische zijde alsnog is bekeken in het licht van hare beschouwingen. Deze openen een nieuw gezichtspunt en in den tijd waarin wij leven, is het meer dan ooit noodig, te letten op het te bereiken nuttig effect, zóódat vóórdát tot uitgaven wordt overgegaan, de te verwachten gevolgen, baten en lasten in den ruimsten zin, tegenover elkaar moeten worden gesteld. Natuurlijk kunnen zich gevallen voordoen — en de Commissie erkent dit — dat andere dan economische overwegingen bij de beoordeeling van een wérk gewicht in de schaal leggen; maar dit neemt niet weg, dat het een fout zou zijn, als men ook dan de geldelijke gevolgen niet behoorlijk vooraf onder de oogen zag. Als er dus nog gelegen-

heid bestaat om een verzuim te herstellen, dient men daarvan dankbaar gebruik te maken. Ook over de zuiver economische gevolgen van een zaak kan verschil van gevoelen bestaan, het eindoordeel is de resultante van schattingen, ervaring en persoonlijke meeningen; maar het-accoord zal het zuiverst klinken als er geen politiek klankbord achter staat. Het gevaar daarvoor is niet denkbeeldig.

VAN KRETSCHMAR.

DE CREDITZIJDEN DER ZUIDERZEEWERKEN.

I.

Wij staan aan den vooravond van een beslissing over het tempo, waarin de uitvoering der Zuiderzeewerken zal worden voortgezet. Immers ultimo 1925 expireert het beperkte, vierjarige werkplan, gebaseerd op een halvering der jaarlijksche storting in het Zuiderzeefonds gedurende '22, '23, '24 en '25 (1 mill. in plaats van de in de wet van 14 Juni 1918 vastgelegde 2 mill. gulden).

Zij, die geroepen zijn tot het nemen van bovenbedoeld besluit, zullen bij het vormen van hun oordeel ongetwijfeld dankbaar gebruik maken van het onlangs gepubliceerde rapport betreffende een hernieuwd onderzoek naar de baten uit de afsluiting en gedeeltelijke droogmaking der Zuiderzee.

Dit onderzoek was in 1922 door den Minister van Waterstaat opgedragen aan een commissie, bestaande uit de heeren Dr. Lovink, oud-directeur-generaal van den landbouw, V. J. P. de Blocq van Kuffeler en J. F. Ligtenberg, respectievelijk hoofd-ingenieur en ingenieur bij den dienst der Zuiderzeewerken, M. F. Visser, hoogleeraar aan de landbouwhoogeschool, S. Smeding, rijkslandbouwconsulent in Noord-Holland, K. Breebaart Jzn. en T. A. Hettinga, landbouwers resp. te Winkel (N.-H.) en Cornjum (Fr.).

Zooals men ziet, is het landbouwelement in deze commissie sterk vertegenwoordigd en als men bedenkt, dat haar was opgedragen bijzondere aandacht te schenken aan de verkaveling der ingedijkte gronden en aan de voordeelen voor de omliggende provinciën ten aanzien van afwatering en zoetwatervoorziening, valt het niet te verwonderen, dat zij verklaart in haar rapport het Zuiderzee-vraagstuk te hebben gezien van economisch-landbouwkundige zijde.

Hoewel het eensdeels jammer is, dat de commissie en door haar samenstelling en door den haar beperkt toegemeten tijd de creditzijde der Zuiderzeewerken niet in haar vollen omvang heeft kunnen behandelen, moet hierbij worden bedacht, dat sedert het tot stand komen van de wet van 14 Juni 1918 niet opnieuw de wenschelijkheid van de afsluiting en gedeeltelijke drooglegging der Zuiderzee behoefde te worden aangetoond. Het onderzoek naar de baten moest thans dienen om, in vereeniging met een nieuwe raming der kosten, aan te toonen hoe in de komende jaren de uitvoering der plannen kan worden gefinancierd zonder aan de schatkist te hooge eischen te stellen en zonder schade te lijden door te langzaam werken.

Voor een goede financiering is het van groot belang te weten in welken vorm en op welke tijdstippen de baten der Zuiderzeewerken binnen komen en naar mijne meening heeft de commissie dit belang eenigermate onderschat. Misschien dat de wijze, waarop haar taak was omschreven, hieraan niet geheel onschuldig is.

Zoo maakt de commissie een nieuwe indeeling der baten, die m.i. niet gelukkig is. Onder *directe* baten wil zij verstaan de voordeelen, welke in concreten vorm aanwijsbaar zijn, onder *indirecte*, welke een gevolg zijn van den algemeen economischen invloed, die van de Zuiderzee-onderneming zal uitgaan. Voor de financiering is het echter niet voldoende, dat de baten in concreten vorm aanwijsbaar zijn: de Staat moet ze op de creditzijde der Zuiderzee-rekening als inkomsten, d.w.z. in geld kunnen boeken. Ik preferer dan ook de oude onderscheiding, waarbij alleen

de door de landaanwinst te verkrijgen bedragen als directe baten worden beschouwd, alle overige als indirecte. En dat te meer, waar over dien concreten vorm, de maatstaf der commissie, heel wat verschil van meening zal bestaan.

Verder gaat de commissie niet nader in op de wijze van uitgifte van gronden, hoewel zij toegeeft, dat die van belangrijken invloed zal zijn op de te verkrijgen geldelijke baten. Zij acht een uitspraak over het te volgen systeem van uitgifte praematuur, doch m.i. is het een leemte in het rapport, dat niet in groote lijnen is aangegeven onder welke vormen van eigendom of gebruik deze onbehuide gronden met meerendeels groot latent productie-vermogen zoo vlug en economisch mogelijk in hoogen staat van cultuur kunnen worden gebracht. Zuiver-financieele en sociale beschouwingen vonden dan een betrouwbaar fundament. Juist een fundament kan wel eens praematuur lijken zonder het te zijn.

De commissie vat de resultaten van haar onderzoek als volgt samen:

10. Wat betreft den invloed, welke voor den Nederlandschen landbouw mag worden verwacht van de droogmaking der Zuiderzee, werd aangetoond, dat voor zijn gezonde ontwikkeling en voor het behoud van zijne economische kracht de Nederlandsche landbouw dringend behoefte heeft aan de door de droogmaking der Zuiderzee te verkrijgen landaanwinst.

Op een drietal verschijnselen werd hierbij gewezen, welke in steeds bedenkelijker mate optreden en die een ernstig gevaar opleveren voor den Nederlandschen landbouw in zijnen tegenwoordigen toestand. Deze verschijnselen zijn: versnippering der bedrijven tot beneden de voor eene rationeele exploitatie gewenschte grootte; te sterke intensivering in de richting van den tuinbouw en daardoor steeds toenemende afhankelijkheid van het buitenland voor de afname van gekweekte luxe-producten en eindelijk stijging der koop- en pachtprizen tot boven de reële cultuurwaarde der gronden.

De door de drooglegging der Zuiderzeegronden te verkrijgen landaanwinst zal in belangrijke mate een tegenwicht vormen tegen de invloeden, welke de genoemde verschijnselen doen ontstaan en daardoor eene gezonde ontwikkeling van den Nederlandschen landbouw bevorderen en de economische kracht van den landbouwstand vergrooten, mede ten bate van de economische kracht van ons geheele volk.

20. Wat betreft de betekenis, welke het IJsselmeer heeft voor de omliggende landen, werd aangetoond:

a. dat voorziening met zoet water uit het IJsselmeer van de boezemwateren van Friesland en Noordholland benoorden het IJ van zeer groote betekenis moet worden geacht voor het geheele landbouwbedrijf in de beide provinciën. Dit voordeel gaat gepaard met aanzienlijke voordeelen voor het scheepvaartverkeer door de provincie Friesland, terwijl ook zoowel de volksgezondheid als de zoetwatervisscherij door de zoetwatervoorziening zeer zullen worden gebaat. Ofschoon een juiste raming in geldswaarde van het te bereiken voordeel niet mogelijk bleek; kon de meening worden uitgesproken, dat de te behalen winst op meerdere millioenen gulden 's jaars mag worden geschat;

b. dat het IJsselmeer nog op verschillende andere wijzen voordeelen voor de omringende landen oplevert, zooals door verminderd onderhoud der waterkeeringen binnen de afsluiting, door het uitblijven van periodieke overstromingen, door het gunstiger worden van de afwatering der om de af te sluiten Zuiderzee gelegen landen, door het watervrij maken van de bebouwde kommen van sommige gemeenten, door bevordering van het verkeer te land en te water en door het ontstaan van een voor de zoetwatervisscherij geschikt omvangrijk gebied. Van den omvang van verschillende dezer voordeelen kon door het noemen van een globaal aangegeven bedrag een indruk worden gegeven. Voor zooverre deze voordeelen zich op dergelijke wijze lieten ramen, vertegenwoordigden zij eene kapitaalwaarde van ruim 17 millioen gulden.

30. Wat de verkaveling en het in cultuur brengen der gronden betreft, leidde het onderzoek tot de volgende uitkomsten:

a. dat de landbouwbedrijven, welke in de polders de gunstigste voorwaarden voor hunne ontwikkeling zullen bezitten, voor zoover het akkerbouw, of gemengde

bedrijven zijn; 40 à 60 HA. groot zullen moeten zijn en voor zoover het weidebedrijven zijn 20 à 40 HA.;

b. dat door de grootte der kavels op omstreeks 20 HA. te bepalen op doeltreffende wijze in de hand kan worden gewerkt, dat zich van meet af aan in de polders bedrijven vormen van de voor hunne verdere ontwikkeling meest gewenschte grootte;

c. dat voldaan kan worden aan zeer hoge landbouweischen voor de ontwatering van den grond, wanneer het polderpeil wordt vastgesteld op 1,40 M. beneden het land en de bemaling eene zoodanige capaciteit verkrijgt, dat stijgingen van meer dan 0,20 M. boven dit peil als regel kunnen worden voorkomen;

d. dat voor de verkaveling eene economische en tevens aan hoge landbouweischen beantwoordende oplossing wordt aangegeven door: de kavels te doen uitkomen op evenwijdig met de hoofdtochten gelegen wegen en de verbinding dezer wegen in het algemeen te leggen langs de grens der polderafdeeling; de grootte der kavels op 800 M. bij 250 M. te bepalen en overigens een verkavelingsplan te volgen, zooals in het betreffend hoofdstuk van dit verslag is aangegeven;

e. dat de ernstige bezwaren, die bij het in cultuur brengen van de met zeeewater doordrenkte gronden zullen worden ondervonden, voornamelijk zullen zijn te overwinnen door eene intensieve en diepe ontwatering van den grond en voorts door toepassing van verschillende in dit verslag nader aangegeven middelen;

f. dat bij eene dergelijke behandeling mag worden verwacht, dat de gronden zeer snel in productiviteit zullen toenemen en reeds na enkele jaren tot hooge landbouwopbrengsten in staat zullen zijn;

g. dat de mogelijkheid bestaat de praktische toepassing van verschillende voor het in cultuur brengen der gronden aangegeven middelen op kleine schaal in een proefpolder aan de practijk te toetsen alvorens deze in den eerst droog te malen polder in het groot toe te passen en dat het zoo spoedig mogelijk tot stand brengen van een dergelijken proefpolder ten zeerste in overweging dient te worden genomen.

40. Wat de bepaling van de waarde der door de drooglegging te verkrijgen landerijen betreft, kwam de commissie op grond van het door haar ingesteld onderzoek naar den loop van de pacht- en kooprijzen in Nederland gedurende de laatste eeuw tot de volgende conclusiën:

a. In weerwil van prijschommelingen gedurende korter of langer tijd kan niettemin over perioden van langeren duur eene voortdurende aanzienlijke stijging der grondprijzen worden vastgesteld. Deze stijging leert, dat wanneer men de grondprijzen van eenigszins langdurige opvolgende perioden (b.v. van 20 jaar) beschouwt, het gemiddelde eener volgende periode belangrijk hooger is dan dat eener voorgaande.

b. Aangezien er geen enkele oorzaak bestaat, op grond waarvan in de toekomst de vorming der pacht- en kooprijzen door andere factoren beheerscht zal worden dan in de afgelopen eeuw, zal met deze blijvende toeneming bij de waardebepaling van de gronden in de toekomstige Zuiderzee-polders rekening mogen worden gehouden.

c. In verband hiermede bestaat er grond om aan te nemen, dat wanneer de Zuiderzeegronden zullen worden uitgegeven — hetgeen vermoedelijk in de jaren tusschen 1930 en 1950 zal mogen worden tegemoet gezien —, gemiddelde pachtprijzen voor goede kleigronden van niet minder dan f 125 à f 150 per jaar en per HA. kunnen worden verwacht, terwijl voor deze gronden op gemiddelde kooprijzen van omstreeks f 3000 per HA. gerekend mag worden. Voor de lichtere gronden dienen de prijzen iets lager te worden gesteld.

d. In verband met het in cultuur brengen der gronden en de behuizing mogen deze prijzen voor de Zuiderzeegronden niet van den aanvang af en niet ten volle in rekening worden gebracht, doch dienen met eenige in het verslag aangegeven reducties in eene rentabiliteitsberekening te worden opgenomen.

De conclusie der commissie betreffende de behoefte aan meer cultuurgrond zal wel nergens bestrijding ontmoeten. Zoo is nog dezer dagen in de Tweede Kamer bij de behandeling van het hoofdstuk „Binnenlandsche Zaken en Landbouw” der Staatsbegroting 1925 van meer dan een zijde gewezen op de noodzakelijkheid der uitbreiding van ons landbouw-areaal.

De commissie wijst in haar rapport terecht op de afname van de cultuuroppervlakte door den aanwas der bevolking en op het feit, dat noch emigratie, noch

ontginning en grondverbetering het verbroken evenwicht tusschen vraag en aanbod van land hebben kunnen herstellen. De Zuiderzeepolders vertegenwoordigen een landaanwinst van rond 200.000 HA., meerendeels van uitstekende kwaliteit. Deze laatste eigenschap zal niet alleen een vlotte afname na de droogmaking waarborgen, maar ook, in tegenstelling met vele armere gronden, grooter bestaansmogelijkheid in tijden van malaise.

J. V. D. MEER.

(Slot volgt).

DE TABAKSHANDEL IN 1924.

Voor den tabakshandel is 1924 een veelbewogen jaar geweest: in den aanvang vol schoone verwachtingen, welke slechts voor een zeer klein deel in vervulling gegaan zijn, daarna onder den invloed eener plotseling ingetreden malaise, zoo erg als men die in dit artikel nog nauwelijks gekend had, totdat ten slotte in het najaar zeer langzaam aan weder meer normale verhoudingen begonnen in te treden.

Verschillende omstandigheden hebben ook er toe medegewerkt om aan speculatiezaken een veel belangrijker plaats in te ruimen dan sinds de oorlogsjaren het geval geweest is. Daar het artikel op zichzelf zich weinig daartoe leent, is ook dit feit voor een geregelden gang van zaken weinig bevorderlijk geweest.

Zooals wij nog in ons overzicht over 1923 konden vermelden, begonnen tegen het eind van dat jaar de tabaksprijzen, en wel in het bijzonder die voor kerf en binnengoed, reeds vrij sterk te stijgen.

Deze stijging zette zich in het begin van 1924 met groote snelheid voort; de hoofdoorzaak daarvoor werd gevonden in den grooten kooplust, die van Duitsche zijde voor tabak heerschte. Sinds de stabilisatie van de markt leek het alsof voor de tabaksindustrie in dat land de gouden eeuw aangebroken was. Elke fabrikant was volop van orders voorzien, meestal reeds voor vele maanden in het verschiet; op kwaliteit werd veel minder gelet dan men vroeger placht te doen, hoofdzak was, dat men rookmateriaal leverde. Soorten die vroeger voor Duitschland nooit in aanmerking kwamen, werden thans plotseling goed genoeg geacht om in het vermeende tekort aan tabak te helpen voorzien. Want dat er een tekort aan tabak zou komen, werd reeds als een uitgemaakte zaak beschouwd, en dit punt vormde het onderwerp van den dag in de verschillende vakbladen.

Fabrikanten in Duitschland, voor vele maanden van leveringsorders voorzien, waren er op uit voor minstens even langen tijd hun behoefte aan ruw materiaal te dekken; weliswaar waren zij meestal niet in staat deze koopen op korten termijn te financieren, doch de Hollandsche handel, verblind door den schijnbaar zoo voorspoedigen gang van zaken bij de Duitsche afnemers, werd maar al te gaarne bereid gevonden crediet te verleen. Van den omvang der zaken met Duitschland in dezen tijd gaven de cijfers van den invoer in dat land eenig denkbeeld; deze toch bedroeg voor het eerste halfjaar 1924 circa 53 miljoen Kilo, tegen circa 23 miljoen Kilo in de eerste helft van 1923.

Ten einde in de toekomst aan de vraag naar tabak te kunnen blijven voldoen, gingen Hollandsche handelaars belangrijke leveringsengagementen aan, gewoonlijk met een leveringstermijn van vele maanden en vaak in soorten, welke vroeger in het geheel niet of slechts in beperkte hoeveelheden hier verhandeld werden. Daar de tabaksprijzen in de eerste maanden van het jaar met groote regelmaat week aan week bleven stijgen, werden deze leveringspartijen dikwijls vóór aankomst reeds verschillende malen omgezet, hetgeen tot voortdurend nieuwe orders aanleiding gaf.

Een sprekend voorbeeld van den toestand vindt men in de toename der aanvoeren van exotische tabaksoorten (onder welke benaming men kortheids-halve alle niet uit de Nederlandsche Koloniën afkom-

stige tabak samenvat) in 1924, vergeleken met de voorafgaande jaren. Het sterkst komt dit uit bij de onder het hoofd „Diversen” samengevoegde soorten, welke hier gewoonlijk slechts in beperkte hoeveelheid aangevoerd worden (Britsch-Indisch, Algiersch, Chineesch, Manila, enz.). Zooals uit de hieronder opgenomen tabel blijkt, werden daarvan in 1924 aangevoerd circa 15 miljoen Kilo, tegen 5 miljoen Kilo in 1923 en 3 miljoen Kilo in 1922.

Zooals het bij een dergelijke willige stemming gewoonlijk gaat, werden afladers, verwend door de van alle zijden heerschende vraag, hoe langer hoe minder conscientieus bij den afscheep van hun product, zoodat, toen de terugslag kwam, koopers niet alleen te rekenen hadden met de verlaging der prijzen, doch bovendien zich in vele gevallen in het bezit van partijen tabak bevonden, welke, zelfs onder gunstigere omstandigheden, moeilijk te verkopen zouden geweest zijn.

En die terugslag liet niet lang op zich wachten: nadat de prijzen in de eerste 3—4 maanden zoodanig gestegen waren, dat men voor sommige soorten het verschil gerust op 100 pCt. kon stellen, vertoonden zich in April de eerste teekenen dat het hoogste punt bereikt was. De orders uit Duitschland begonnen trager te vloeien. Dit had onmiddellijk invloed op de zoozeker opgeschroefde marktstemming hier te lande: verdere speculatie-kopen waren voor goed van de baan, en men vond reeds dadelijk eigenaars van partijen, die zich van hun bezit tot kostprijs, of desnoods iets lager, trachtten te ontdoen.

Bleek dit reeds van het begin af moeilijk te zijn, binnen enkele maanden verergerde de toestand zoodanig, dat exotische tabaksoorten zelfs met zware verliezen tijdelijk bijna niet te realiseeren waren.

De situatie werd nog ernstiger doordat Duitschland niet alleen niets meer afnam (veelal zelfs niet de tabak die het reeds op levering gekocht had), doch doordat bovendien betalingen uit dat land hoe langer hoe ongeregelder binnenkwamen, en ten slotte gedurende eenigen tijd — practisch gesproken — geheel ophiielden.

Het bleek, dat bij het meerendeel der Deutsche fabrikanten de omstandigheden sinds de eerste maanden van het jaar geheel omgedraaid waren; de vooruitbestelde fabrikaten werden niet afgenomen, en voor wat zij nog konden afleveren, ontvingen zij ten gevolge van den geldnood slechts zeer langzaam betaling. Het slechtst was de toestand bij de kerf- en sigarettenfabrikanten; aangelokt door den gang van zaken in deze artikelen, had zich daarin een groot aantal nieuwe fabrikanten gevestigd, terwijl vele sigarenfabrikanten, naast hun oude bedrijf, ook een kerfverij begonnen waren. Ook hier gold het in vele gevallen dat, om maar aan de vraag te kunnen voldoen; het met de kwaliteit zoo nauw niet genomen werd; dit is echter ten slotte een groote vergissing gebleken, en een aantal dezer nieuwe bedrijven is met zware verliezen weder geliquideerd, of sleept het bestaan slechts met moeite voort.

Dat deze noodtoestand door den Hollandschen tabakshandel tot dusverre doorstaan is zonder blijvende nadeelige gevolgen, bewijst andermaal de groote kracht van de tweede hand in dit artikel. Want het is een feit, dat de schokken alle door den tusschenhandel opgevangen zijn; voor den importhandel is 1924 in het algemeen een gunstig jaar geweest.

Van *Sumatra* leverde de 1923er oogst 206.822 pakken, verkocht tot 251 cts. per $\frac{1}{2}$ KG. tegen 193.219 pakken, verkocht tot 224 cts. per $\frac{1}{2}$ KG. het jaar tevoren. De totale waarde van dezen oogst bedroeg dus circa 80 miljoen gulden tegen 66 miljoen gulden voor den 1922er oogst. Dit bedrag vormt de hoogste opbrengst, welke ooit een *Sumatra*-oogst behaalde, daar tot nu toe het hoogste cijfer 68 miljoen gulden bedroeg voor den 1919er oogst.

Dit is temeer opmerkelijk, omdat bij den 1923er

oogst weliswaar zoowel onder het voetblad als onder het zandblad zeer mooie partijen voorkwamen, doch het quantum mindere tabak in verhouding tamelijk groot was.

Vooraf viel bij dezen oogst het groote verschil op tusschen het voetblad enerzijds en het midden- en topblad anderzijds. Deze laatste partijen leverden weinig anders dan bruine middeltabak, met veel rood en mis kleur, waarvoor het verbruik voor dek, voor zoover de tabak niet voor Regie-doeleinden in aanmerking komt, den laatsten tijd zeer beperkt is.

De hooge doorsneeprijs werd dan ook alleen bereikt door de enorme cijfers, welke het geheele jaar door, zelfs toen de malaise op haar hoogtepunt was, voor het allerbeste betaald werden. Meer nog dan voor het Amerikaansch, waarvan de koopers eerder iets meer terughoudend waren dan het jaar te voren, gold dit voor de beste merken uit het zandblad en uit de voor Duitschland geschikte voetbladpartijen.

Hiervoor bleef het geheele jaar de grootste kooplust bestaan, en deze merken werden bijna altijd direct op den inschrijvingsdag weder omgezet, grootendeels aan Deutsche fabrikanten, vaak ook naar Zweden.

De Hollandsche fabrikanten zijn wat meer op den achtergrond gebleven, daar het reeds spoedig bleek, dat de opgedreven prijzen voor deze fancytabak het hun onmogelijk maakten loonend te fabricereen.

Naar Amerika werden uit dezen oogst verkocht circa 29.000 pakken, tegen circa 40.000 pakken uit den vorigen oogst.

Was de 1923er *Sumatra*-oogst aanvankelijk geraamd op circa 195.000 pakken, in het begin van het jaar werd in verband met de bestaande vraag naar goedkope tabak door de gezamenlijke importeurs besloten ook het uitschot van dezen oogst, hetwelk eerst voor vernietiging in Indië bestemd was, naar Holland te verschepen. Aan iedere maatschappij werd toegestaan haar oorspronkelijk aangenomen maximum met hoogstens 10 pCt. te overschrijden. Ten slotte heeft zich echter het surplus tot circa 12.000 pakken beperkt.

De 1924er *Sumatra*-oogst zal vermoedelijk eveneens ruim 200.000 pakken leveren. Van verschillende maatschappijen werd het zandblad (in totaal circa 6000 pakken) reeds in December 1924 tot hoogen prijs uit de hand verkocht.

Bovendien werden van dezen oogst reeds verkocht eenige partijtjes zg. *Sumatra*-krossok, een nieuwe proef, genomen met het oog op de hooge prijzen voor sommige soorten *Javakerf* betaald.

Of deze proeven meer succes zullen hebben dan die, welke men op Java reeds eenige malen nam om daar een surrogaat voor *Turksche sigarettentabak* te verbouwen, staat o. i. te bezien.

Het quantum *Java*, dat van den 1923er oogst naar Holland kwam, kan men bij benadering schatten op ruim 400.000 pakken, waarvan circa 340.000 pakken op de gewone wijze bij inschrijving aan de markt kwamen.

Zooals hierboven reeds vermeld, waren ook voor de *Java*-importeurs in 1924 de resultaten niet ongunstig, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat de uitval van den 1923er oogst veel te weuschen overliet.

Weliswaar had ook de *Javatabak* in het midden des jaars van den slechten gang van zaken sterk te lijden, doch een klein herstel trad hier veel spoediger in dan voor de exotische soorten.

Bovendien hadden eenige importeurs in het begin van het jaar door groote leveringsverkoopten het risico van het verloop van de markt van zich afgewenteld, terwijl zij, die dit niet gedaan hadden, voor hun eerste aanvoeren zoo hooge prijzen bedongen, dat ook voor hen de doorsneepbrengst in de meeste gevallen nog zeer bevrèdigend was.

Van de *Vorstenlanden* werd ook nu het voor Amerika bestemde deel van den oogst van de meeste ondernemingen op levering verkocht, waardoor de kooplust voor het restant der partijen in den loop van het jaar nog verminderde. De uitval van de tabak uit dit district was dooreengenomen zeer matig. Heldervale kleuren kwamen bijna niet daarbij voor; het was doorgaans eentonige bruine tabak, veelal wat zoetig, grootendeels alleen voor omblad en binnengoed geschikt.

Van de *Bezoekie* viel de Sumatraadtabak bepaald slecht uit, onrijp grootendeels zoetig, vaak slechts voor kerf te gebruiken. Dektabak kwam in dit geheele product nagenoeg niet voor. De Kadoezaad-Bezoekie viel nogal wat beter, hoewel in doorsnee ook niet meer dan middelmatig; hierbij kwamen echter verschillende partijen vrij rijk omblad voor, en een paar duizend pakken Zwitsers dek.

Ook van de verschillende *Vooroogst-Krossoks* was de uitval slechts matig. De prijzen voor de ordinaire soorten hiervan, welke in het begin van het jaar met groote sprongen gestegen waren, stortten in den zomer geheel ineen. Een uitzondering maakte nagenoeg alleen de Loemadjang-Krossok, waarvoor wegens de hooge prijzen voor Maryland-tabak, gedurende het geheele jaar groote vraag bleef bestaan.

Zoals reeds hierboven aangegeven bleven de Java-prijzen niet zolang op het laagste punt als die voor de bijsoorten; het flauwste was de stemming hiervoor in Juni en Juli. In de najaarsinschrijvingen begon reeds wat meer kooplust te heerschen en, hoewel in zeer langzaam tempo, zijn de prijzen toen voor Bezoekie en Vorstenlanden tot het eind van het jaar regelmatig iets naar boven gegaan.

Langzamerhand waren intusschen ook de toestanden in Duitschland wat meer normaal geworden. Hoewel nog alles behalve vlot, begonnen de betalingen iets beter te loopen, terwijl van de zijde der fabrikanten, die de crisis doorstaan hadden, weder nieuwe orders inkwamen.

In den herfst kwam ook Frankrijk aan de markt en kocht een vrij groot quantum Vorstenlanden bij inschrijving. Verder werden in 1924, zoowel van den 1923er als tegen het eind van het jaar van den 1924er oogst, eenige belangrijke posten ordinaire krossok, gedeeltelijk voor directe verscheping af Indië, door Regieën gekocht. Over het algemeen speelden deze koopers echter op de markt een minder belangrijke rol dan het jaar tevoren.

Van *Borneo* werden verkocht 2631 pakken in doorsnee tot 290 cents per $\frac{1}{2}$ KG.

In Juli werden aan de markt gebracht 556 pakken *Kameroen* tabak, met eenigen ophef als concurrent voor Sumatra aangekondigd. De uitval stelde echter bijna in ieder opzicht teleur, en de tabak is dan ook bij een taxatie van 34 cts. per $\frac{1}{2}$ KG, tot nu toe onverkocht gebleven.

Van de „bijsoorten” kwamen slechts bij inschrijving circa 8000 colli.

Van *Noord-Amerikaansche tabak* werd wat meer geïmporteerd dan het jaar tevoren. Door de hooge prijzen voor Maryland-tabak viel dit artikel voor den Hollandschen handel bijna geheel weg. Het geïmporteerde quantum vatentabak bestaat dan ook grootendeels uit ordinaire Kentucky's en Virginia's; de afzet van deze beide soorten is echter het geheele jaar uiterst onbevredigend geweest.

Van *Zuid-Amerikaansche soorten* blijven de directe importen, in verhouding van het quantum van vóór den oorlog nog van vrij veel betekenis. Deze bestaan hoofdzakelijk uit *Braziel*, *Paraguay* en *Domingo*. Nadat in het begin van het jaar de prijzen voor deze soorten eveneens sterk omhoog gegaan waren, kwam de handel daarin al spoedig vrijwel geheel tot stilstand.

Aan het eind van het jaar deed zich hierbij (zoals trouwens ook bij sommige soorten Noord-Amerikaansch) het geval voor, dat de prijzen in het oorsprongland soms belangrijk hooger waren dan op de Europeesche markt, zonder dat dit echter op de kooplust hier eenigen invloed ten goede uitoefende. Voor de *Braziel* kwam nog daarbij, dat de kwaliteit van dezen oogst over het algemeen niet gunstig beoordeeld werd.

Van *Manila* werden eveneens belangrijke posten hier aangevoerd. Dit is wel een der artikelen, waarvan de uitval het meest aanleiding tot klachten gegeven heeft. De zaken daarin hebben dan ook een zeer onbevredigend verloop gehad.

Van *Britsch-Indische* soorten bedroegen de aanvoeren ruim 6 miljoen kilo's en waren bijna vier maal zoo groot als het jaar tevoren, toen ook reeds een vrij belangrijk quantum geïmporteerd werd. De prijzen van deze tabak, welke steeds met een langen leveringstermijn verkocht wordt, openden bij het begin van den oogst al vrij hoog. Door de groote vraag bleef de markt in het oorsprongland voortdurend stijgen. Toen de tabak echter eenmaal hier aankwam, bleek het, dat deze in de meeste gevallen slechts met zware verliezen te verkoopen was.

Van *Orientaalsche tabak* waren de aanvoeren eveneens iets grooter dan het jaar tevoren. In tegenstelling met de meeste andere soorten zijn hiervoor de prijzen, welke zich trouwens reeds lang op een hoog peil bevinden, weinig meer gestegen. De ordinaire soorten (vooral Argos) werden in den loop van het jaar op wat lagere basis aangeboden. De belangstelling hiervoor bleek echter zoo gering, dat het zelfs dan moeilijk was koopers te vinden.

In de andere bijsoorten (*Chineesch*, *Algiersch* etc.) hadden de zaken aanvankelijk een geregeld verloop. In de tweede helft van het jaar ging daarin niet veel meer om.

De *aanvoeren in 1924* bedroegen in totaal circa 121 miljoen kilo's, tegen circa 82 miljoen kilo's in 1923; zij waren verdeeld in ongeveer: 62 miljoen kilo's Sumatra en Java; 20 miljoen kilo's Noord-Amerikaansch; 18 miljoen kilo's Zuid-Amerikaansch; 6 miljoen kilo's Grieksch en Turksch; 15 miljoen kilo's diversen (Britsch-Indisch, Algiersch, Chineesch, Manila enz.).

F. M. v. E.

MOSOEL.

De heer F. S. Noordhoff te 's-Gravenhage schrijft ons:

Er zijn twee passages in het artikel van den heer H. Dunlop, zooals het is opgenomen in „Econ.-Statistische Berichten” van 31 December l.l., welke ons aanleiding tot het maken van eenige opmerkingen geven.

Op blz. 1144 zegt de heer D.:

„Vermeedelijk heeft Engeland met Frankrijk en misschien ook met de V. S. afspraken gemaakt, waarbij ieders participatie in de exploitatie van eventuele olievelden wordt vastgesteld.”

De heer D. had zich hier o.i. veel positiever kunnen uitdrukken. Nadat bij het verdrag van San Remo (April 1920) was bepaald, dat het vroegere Duitsche aandeel zou overgaan op Frankrijk, waardoor groote ontstemming in de V. S. werd gewekt, heeft na den Turksch-Grieksch oorlog een nieuwe verdeling plaats gevonden, waarbij het aandeel van Noord-Amerika werd gesteld op 20 pCt., welk percentage wordt genoemd bij Valentin R. Garfias, „Petroleum Resources of the World”, 1923, blz. 145.

Het is derhalve met de verdeling aldus gegaan:

	Anglo-Persian	Koninkl. Shell	Duitsch-land	Frankrijk	Vereen. Staten
In 1914 ..	50 %	25 %	25 %	—	—
San Remo	50 %	25 %	—	25 %	—
Thans	40 %	20 %	—	20 %	20 %

Onze tweede opmerking betreft den steun, welken de Turken in hun strijd tegen hun erfvijand; de Grieken, van de Russen ontvingen „en” — zegt de heer D. — „misschien van de Franschen in den vorm van oorlogsmateriaal.”

Ook ten aanzien hiervan zou men zich op gezag van een anderen Amerikaanschen auteur veel en veel stilliger kunnen uitlaten.

In „Oil and the Germs of War”, 1923, toch haalt de schrijver Scott Nearing op blz. 15 de navolgende passage aan van een kenner van het Oosten, die de laatste 10 jaar speciaal van het petroleum-probleem een grondige studie heeft gemaakt:

„De oorlog tusschen de Grieken en de Turken was dat alleen in naam. In werkelijkheid was hij, wat iedereen, die met de diepere oorzaken bekend is, weet, een oorlog tusschen Engeland en Frankrijk.

De Grieken werden gewapend en financieel en moreel gesteund door Engeland, vervoerd met Engelsche schepen. De Turken werden gewapend, vervoerd, opgeleid door de Franschen, die hun ook de noodige officieren leverden. En dit alles was een worsteling tusschen twee grootmachten voor het bezit van petroleum-bronnen.

In dezen strijd werd Frankrijk bijgestaan, sterker nog, voortgedreven door Amerikaansche geldkoningen.

Brengen we de zaak terug tot haar eigenlijke proporties, dan was de oorlog tusschen Griekenland en Turkije een oorlog tusschen de Shell Royal Dutch Oil Co. (Koninklijke = Shell), die op het oogenblik behoort aan het Britsche Gouvernement¹⁾ („which is now the property of the British government”), en de Standard Oil Company of America, die zulk een overheersende positie in Frankrijk inneemt en de eigenaresse is over de twaalf voornaamste Fransche bladen („which owns the twelve leading newspapers of France”).

Immers, wie de contrôle weet te verwerven over de petroleum-reserves der wereld, beheerscht de aarde, zowel in economischen als in politieken zin, en de worsteling, welke momenteel gaande is ter verkrijging van de alleenheerschappij over de petroleum, dreigt de wereld in een chaos te doen verzinken.”

Men zal moeten toegeven, dat hierdoor beter dan in het overigens uitmuntend-gedocumenteerd artikel van den heer Dunlop verklaard wordt, dat en waarom Amerika stem in het Mosoelsche kapittel gekregen heeft.

F. S. NOORDHOFF.

Den Haag, 4 Jan. 1925.

* * *

Naschrift. — De opmerking van den heer N. aangaande de overeenkomst betreffende de verdeling der oliebelangen is volkomen juist.

Ik achtte de gesloten overeenkomsten algemeen bekend. Mijn bedoeling was kennis te geven, dat speciaal betreffende Mosoel nog aparte semi-officieele afspraken kunnen gemaakt zijn.

Wat betreft den steun, dien Amerikaansche financiers aan Frankrijk zouden hebben verleend, om Turkije tegen Griekenland te helpen, geloof ik, dat het den heer Scott Nearing niet gemakkelijk zal vallen zulks te bewijzen.

H. D.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET HERSTEL EN DE ONDERLINGE SCHULDEN DER GEALLIEERDEN.

De heer F. W. Forge te Londen schrijft ons d.d. 9 Januari 1925:

Het jaar 1924 bracht het inzicht, dat de mogelijkheid van herstelbetalingen door Duitschland afhangt van economische factoren en dat geenerlei krachtsaanwending, fysieke noch moreele, dollars of francs kan tevoorschijn brengen, die niet gekocht zijn door Deutsche uitvoeren. Op dit oogenblik zijn de Ministers van Financiën der Geallieerden en de Amerikaansche waarnemers te Parijs doende met een billijke verdeling van den zeer geslonken buit. Dat men een accoord zal treffen, is zeer waarschijnlijk, doch of het thans tot een definitieve regeling zal komen,

¹⁾ Niet geheel juist, doch het is een Amerikaan die zoo schrijft. — F. S. N.

is veel onzekerder. In elk geval heeft de kracht der feiten ook de koppigste financieele kettens tot het inzicht gebracht, dat wat werkelijk noodig is bestaat in een helder inzicht in de mogelijkheden van herstelbetalingen, veeleer dan in hoop op groote maar nevelachtige bedragen. Churchill's opmerking, dat de verwachtingen op dit stuk van alle landen dermate moeten worden vereenvoudigd, dat een briefkaart ze alle bevatten kan, geeft de in Engeland heerschende meening (en, geloof ik, die van de meeste andere betrokkenen) nauwkeurig weer. Hierom is er, als ik zeide, hoop, dat een accoord zal worden getroffen, waarop men voorloopig kan voortwerken. Dan blijft nog over het veel ingewikkelder en in zekeren zin belangrijker vraagstuk van de schulden der Geallieerden onderling, dat samen met het herstel-probleem sinds het einde van den oorlog de internationale verhoudingen zoo ernstig is blijven verstoren.

Dit probleem mag officieel te Parijs niet worden besproken, want aan de Amerikaansche vertegenwoordigers is uitdrukkelijk verboden, het aan te roeren. Zonder twijfel echter zal het er het onderwerp van particuliere gesprekken vormen. Ongelukkig vertoont op dit punt de officieele Fransche uitlatingen — trots al wat daar gezegd is ter verzachting van den oorspronkelijk scherpen vorm — zeer geringe afwijking van de oude houding, die straf vasthoudt aan precieze aanspraken. Ook Amerika lijkt weinig geneigd tot wezenlijke concessies en men moet toegeven, dat de ongelukkige indruk, in de Vereenigde Staten gewekt door het direct beroep, dat de Fransche gezant door deed op het volk, het kleine kansje op wijziging in Amerika's houding, dat sommigen zagen, geheel te niet heeft gedaan.

Voorzoover Engeland betreft, bestaat er naar aller meening geen misverstand. Wij houden ons aan den tekst van Balfour's nota. Voor iederen Engelschman beteekent dit, dat wij jaarlijks van onze schuldenaren op het vasteland een som verwachten, voldoende voor onze verplichtingen jegens Amerika. Mocht in eenig jaar of in eenige reeks van jaren deze som ons niet ten volle worden uitgekeerd, dan verwachten wij dat dit in volgende jaren met rente op rente (naar de overeengekomen rente-cijfers) zal worden goedge maakt. Indien Balfour's nota iets beteekent, dan beteekent zij dit. Maar misschien zal het mogelijk blijken om in het kader van dit program der Engelsche Regeering een regeling voor Frankrijk en Italië te wringen, die voor hen neerkomt op betaling van een som, nominaal van hetzelfde bedrag, maar met sterk afwijkende rente- en amortisatie-bedingen. Vele Fransche schrijvers althans schijnen in deze richting te sturen. Zoo is het denkbeeld geopperd, dat Frankrijk zijn vol aandeel zal betalen in de hoofdsom, die wij schuldig zijn aan Amerika, maar een moratorium van tien jaar zal krijgen, met verdeling daarna van de betalingen over tachtig jaar en met een half percent rente 's jaars. Het is nauwelijks mogelijk, dit voorstel ernstig op te vatten, maar in den grond verschilt het niet van andere denkbeelden, die onze bondgenooten af en toe lanceerden.

Het is duidelijk, dat dergelijke schema's volstrekt niet een betaling ten volle van de schuld beduiden, maar daar betrekkelijk weinig lieden in dit soort rekenkunde voldoende onderlegd zijn, bestaat er eenig gevaar, dat men ons voor zeer onredelijk houdt, indien wij over de bepaling van rente en aflossing moeilijkheid maken. Toch zijn deze dingen geen zier minder belangrijk dan de hoofdsom. Om een extreem voorbeeld te geven: Onze totale schuld aan Amerika van £1000 miljoen vereischt een jaarlijksche betaling van £35 miljoen; stel nu, dat de betaling over 100 jaar wordt verdeeld en geen rente wordt betaald; indien wij nu aannemen, dat thans de netto-opbrengst van eerste-klas-effecten 3 pCt. bedraagt — in werkelijkheid is zij natuurlijk hooger — dan zouden wij door aankoop van £33.000.000 van zulke effecten kun-

nen voorzien in de duizend jaarlijksche betalingen van £1 miljoen en aan het eind der duizend jaar nog in het bezit van die effecten zijn. Onze eenige werkelijke uitbetaling zou dan in dien aankoop van £33 miljoen hebben bestaan (minder dan de thans jaarlijks vereischte £35 miljoen) en wat wij in werkelijkheid aan Amerika zouden hebben betaald zou zijn die rente van 3 pCt. Opzettelijk is hier een overdrijving tot het uiterste toegepast, maar zij verschilt van de voorstellen, die tasterderwijs ons werden gedaan, alleen in omvang en niet in wezen.

Het is natuurlijk denkbaar, dat onze Regeering, vasthoudend aan de letter van Balfour's nota, bereid is, iets van den geest dezer nota op te offeren, indien zoodoende een oplossing van het vraagstuk der onderlinge schulden kan worden bereikt. In elk geval is dit waarschijnlijk de stille hoop van die vertegenwoordigers van Frankrijk, die voor deze opmerkelijk slimme diplomatieke suggestie de verantwoordelijkheid dragen.

Of Engeland verder kan gaan in zijn tegemoetkomingen dan afstand te doen van alle aanspraken, die zijn eigen verplichtingen jegens Amerika te boven gaan, is moeilijk te zeggen. Churchill's raadslieden zullen er niet meer van weten dan iedereen. Den buitenstaander moge het schijnen, dat dit niet onmogelijk is, maar het is een vraag, die de kennis van ingewijden eischt. Hoe dit zij, de houding van Frankrijk dunkt ons onredelijk. Wij hebben den vollen last op ons genomen van een schuld, die in belangrijke mate voor rekening van anderen is aangegaan. Wij hebben van Duitschland weinig ontvangen en wanneer wij het volle bedrag krijgen, dat ons toekomt, zal dit nog onvoldoende zijn voor dien last. Wij vragen aan onze Europeesche schuldeischers om ons te betalen... niet het volle bedrag, maar wat Duitschland ons niet betaalt. Dit wil zeggen: wij schrappen meer dan de helft van onze schuld in de onderstelling, dat Duitschland de bedragen van het plan Dawes kan betalen. Evenwel betwijfelt Frankrijk (dat altijd Duitschlands plicht en vermogen om méér dan deze bedragen op te brengen heeft staande gehouden) thans ten sterkste of deze sommen, met een scherp contrôle-stelsel en onder snel herstel der Duitse nijverheid nog wel, wel vandaar zullen te halen zijn. Men kan voelen voor het verlangen van den Franschen Minister van Financiën om te weten wat hij zal ontvangen en wat hij zal hebben te betalen. Het wordt zeker heel lastig voor hem, £125 te betalen in plaats van £100 en van Duitschland slechts £50 te ontvangen in plaats van £100, maar dit is toch veel beter dan altijd £200 te betalen onafhankelijk van wat hij van Duitschland krijgt. Wederom verwacht Frankrijk concessies van alle kanten, maar zelf is het tot geen enkele bereid.

Men heeft gezegd, dat de eenige redelijke regeling een zoodanige is, die niet de overwinnaars slechter af doet zijn dan de overwonnenen, maar men moet bedenken, dat dit vraagstuk buiten de overwonnenen omgaat. Het is een geding tusschen de overwinnaars onderling over de nauwkeurige beteekenis van tusschen hen getroffen overeenkomsten; de hieruit voortvloeiende verplichtingen zouden precies even groot zijn indien mocht blijken, dat Duitschland nooit zelfs een pfennig zou kunnen betalen. Fransche schrijvers zijn zelfs zoover gegaan, te zeggen, dat de Vereenigde Staten en wij Frankrijk het levensbloed trachten uit te zuigen, terwijl wij in het geval van Duitschland erop aandrongen, dat zijn hulpbronnen met zorg moesten worden ontzien. Deze wijze van argumenteeren roept de vraag op, waarom niet voor de betalingen van Frankrijk aan het buitenland iets als een plan-Dawes zou kunnen worden opgemaakt. Ja, waarom niet? Niets zou Frankrijks schuldeischers beter aanstaan. Het zou het beste uitzicht openen om in de naaste toekomst iets te krijgen. Maar Frankrijk zou onze schatting van wat het zou kunnen betalen niet aanvaarden en van ons kan bezwaarlijk wor-

den verwacht, dat wij de zijne zouden aanvaarden als geheel onbevooroordeeld. Bovendien kunnen wij aan een land, waarop wij geen greep hebben zooals het Verdrag van Versailles ons op Duitschland geeft, niet vragen, die maatregelen te ondergaan, die met insolventie plegen samen te gaan.

In het algemeen schijnt het twijfelachtig of het vraagstuk nog dit jaar het tot een definitieve oplossing zal brengen, al moet men hopen, dat zulks het geval zal zijn. De eenig mogelijke oplossing lijkt een stelsel van partieele moratoria met niet onbeteekenende reductie van schulden.

F. W. FORGE.

BANKWETGEVING EN STAATSTOEZICHT OP HET BANKWEZEN IN ZWEDEN.

II (Slot).

Een medewerker te Stockholm schrijft ons:

De behoefte aan regeeringstoezicht op het bankwezen kan in verschillende landen zeer uiteenloopen en de vraag, in hoeverre het efficient is, kan derhalve niet worden besproken zonder rekening te houden met de organisatie der banken en het karakter der door hen gedreven zaken. In Zweden is de ontwikkeling van het bankwezen in sterke mate beïnvloed door de kapitaalschaarschte en door het feit, dat het publiek in het algemeen niet de gewoonte had, zijn besparingen direct in industriële ondernemingen te steken, hetzij in den vorm van aandeelen of van obligatiën. De ondernemers zijn derhalve verplicht geweest op de banken te steunen, niet alleen voor hun korte credietbehoefte, doch in grooten omvang zelfs voor voorschotten op langen termijn. Doch daar het den banken niet is toegestaan, meer dan een klein gedeelte van hun middelen in aandeelen en fondsen te beleggen, heeft deze financiering den vorm aangenomen van voorschotten op langen termijn en aankopen van obligatiën. De vrijheid, die de wet den banken ten aanzien van beleeningen en voorschotten geeft — de bepaling van een looptijd van niet langer dan één jaar is practisch van weinig beteekenis, daar de credieten kunnen worden vernieuwd — heeft natuurlijk dit soort van transacties bevordert, dat echter groote risico's met zich brengt. In herinnering moet echter worden gebracht, dat aangezien de meerderheid der beleggers gewend was, haar besparingen als termijn-deposito's bij de banken te deponeeren, deze bevoegdheid der banken absoluut noodzakelijk is geweest om de gevormde surplussen ten goede te doen komen aan handel en industrie, waar daaraan een zeer groote behoefte heeft bestaan voor onze industriële ontwikkeling.

De behoefte aan een speciaal financieel instituut, dat tot uitsluitend doel de financiering van de industrie zou hebben of het overnemen van emissies en het uitgeven van aandeelen voor anderz rekening, deed zich gedurende het eerste tiental jaren der huidige eeuw gevoelen. De Bankcommissie van 1907 stelde derhalve voor, dat den banken zou worden toegestaan, een gemeenschappelijk emissie-instituut op te richten en een wet werd tot dit doel aangenomen. Deze is echter nooit uitgevoerd. De Banken vonden het beter hun beperkt recht, aandeelen te koopen, aan te wenden tot het oprichten van dochter-emissie-maatschappijen. De groote fout werd gemaakt, het kapitaal dezer maatschappijen te klein te nemen, zoodat zij op de moedermaatschappij voor credieten moesten terugvallen. Gedurende de hausse zetten hun zaken zich zeer uit en toen de crisis kwam bezaten zij niet de financiële kracht, deze te weerstaan. Zij leden groote verliezen, die door de banken als aandeelhouders en bankiers moesten worden gedragen.

Een andere factor van beteekenis is, dat er in Zweden geen open geldmarkt bestaat en dat de banken voor groote moeilijkheden staan, emplooi voor hun overtollige middelen te vinden, indien zij geen groote bedragen aan kasmiddelen of als deposito's bij de cen-

trale bank wenschen aan te houden. Het groote bedrag aan termijndeposito's, waarover zij een hooge interest moeten betalen, maakt het voor hen noodzakelijk, een zoo hoog mogelijke rente van hun eigen uitzettingen te maken. De Zweedsche obligatiemarkt heeft zich gedurende de laatste jaren echter belangrijk uitgebreid, hetgeen doet hopen, dat de beleggers er in de toekomst meer aan gewend zullen raken hun geld niet slechts in obligatiën, doch ook in aandelen te steken, hetgeen de taak der banken zeer zou vergemakkelijken. De ervaringen, met emissie-maatschappijen opgedaan, zullen voorts zeker de oprichting van beter voor hun taak toegeruste financieele instituten bevorderen.

De geschiedenis der Zweedsche banken gedurende de laatste tientallen van jaren voor den oorlog maakt vrijwel van geen bankfaillissement melding, waarbij de deposanten tekort zijn gekomen. Het is zeer moeilijk te zeggen of de wet en het regeeringstoezicht hiervan de oorzaken zijn geweest, dan wel of deze in andere omstandigheden zijn gelegen. Mogelijk is, dat de voorschriften met betrekking tot een zeker minimum-kapitaal en de publicatie der bankverslagen, welke het langst van kracht zijn geweest, invloed ten goede hebben uitgeoefend om te voorkomen, dat te kleine banken werden opgericht of zuivere speculanten konden optreden. Gelijk uit mijn eerste artikel kan worden geconcludeerd, hangt het werk van den bankinspecteur in hooge mate af van zijn persoonlijke opvatting, in hoeverre hij zal ingrijpen in de leiding der banken, zoowel als van zijn persoonlijk gezag. Naar uitspraken der bankinspecteurs te oordeelen beperkten zij zich gedurende de periode in kwestie tot een formeel toezicht. In herinnering moet ook worden gebracht, dat de huidige gedetailleerde wetgeving in 1911 werd ingevoerd en derhalve onmogelijk de ontwikkeling van het bankwezen voor den oorlog kan hebben beïnvloed.

Gedurende den oorlog en daarna is men echter niet alleen op bankgebied strengere begrippen gaan huldigen ten aanzien van regeeringstoezicht en -ingrijpen. Het gevaar bestaat, dat de openbare meening en de opvattingen der meerderheid in het Parlement, te dezen aanzien een druk zullen uitoefenen op het hoofd der bankinspectie en hem ertoe zullen doen neigen, niet alleen in de algemeene politiek der banken in te grijpen, doch als regeeringsvertegenwoordiger zelfs in vraagstukken van fiscale aard, hetgeen bv. het geval is geweest t.o.v. de beschikking over de groote oorlogswinsten, waarbij de belangen der banken en die van den fiscus zeer uiteenliepen. De gedurende de hausse gevolgde belastingpolitiek, die de maatschappijen verhinderde hun financieele positie te versterken door het scheppen van geheime reserves, heeft ook ernstige gevolgen gedurende de crisis gehad en de invloed van den bankinspecteur is in dit geval direct nadeelig geweest.

Zelfs al zijn de bevoegdheden van den bankinspecteur niet bij de wet vergroot, in de practijk heeft hij toch — indien hij ervan gebruik wil maken — een groote macht om zijn opvatting door te zetten. Zijn ambtelijke positie geeft hem groot gezag, dat nog vergroot wordt door de nauwe samenwerking met de centrale bank, de Riksbank, waarvan de andere banken voor hun herdiscontierungen afhankelijk zijn. Het is bekend, dat de bankinspecteur van zijn bevoegdheid gedurende de hausse en de daarop volgende crisis in ruime mate gebruik heeft gemaakt. Doch desondanks is hij niet in staat geweest, verschillende faillissementen van middengroote oude banken te verhinderen, welker aandelen nog slechts een paar jaren tevoren door de beleggers bijna met goudgerande fondsen, werden gelijkgesteld.

Als een voorbeeld mogen de gebeurtenissen, welke aan de reconstructie van het Sydsvenska Kreditaktiebolaget voorafgingen, in herinnering worden gebracht. In September 1921 daalde de koers van de aandelen

dezer bank sterk. Commissarissen publiceerden derhalve een verklaring, dat de bank verliezen had geleden, doch dat deze van matigen omvang waren en het wantrouwen niet konden verklaren. Deze mededeeling werd bevestigd door den bankinspecteur. Mid-den Februari 1922 werden de voorloopige cijfers van de winst- en verliesrekening gepubliceerd. De Bank declareerde geen dividend, doch de afschrijvingen beliepen slechts 6 millioen Kronen en het kapitaal der bank werd intact gelaten. Een nieuwe directeur werd benoemd en slechts drie weken daarna werd een nieuwe verklaring uitgegeven, dat reconstructie noodzakelijk was en de reserves en practisch het geheele kapitaal verloren waren. Dit is slechts één voorbeeld en dezelfde geschiedenis is niet alleen in Zweden herhaald, doch ook in Denemarken. In deze gevallen waren de verliezen het gevolg van gedurende de hausse aangegane verplichtingen en van een zeer speculatieve credietpolitiek der directie. Het onvermogen van den bankinspecteur, bankfaillissementen te voorkomen, wordt hierdoor zeer duidelijk geïllustreerd. Deze zelf valt hier echter niet om te laken, doch wel het systeem. Het is volmaakt onmogelijk voor een man, hoe knap en vooruitziend hij ook moge zijn, al de ingewikkelde bank- en financieringsvraagstukken, die zich bij de banken voordoen, te omvatten en de waarde der bij hen gedeponeerde onderpanden te schatten, vooral indien men de groote rol in aanmerking neemt, welke de Zweedsche banken spelen in de financiering der industrie op langen termijn. Zijn ingrijpen kan derhalve wel nuttig zijn, doch het is evenzeer mogelijk, dat het zonder uitwerking blijft of zelfs veel kwaad doet. De oorzaken van de recente faillissementen zijn niet gebrek aan wetgeving en toezicht, doch wortelen dieper. De snelle wijziging in de waarde van het geld, bevroren credieten, de vergissingen, gedurende de hausse niet slechts door bankiers en industrieelen, doch ook door regeeringen en Parlement over de geheele wereld begaan, welke de financieele kracht der ondernemingen verzwakten, het boven omschreven karakter van het Zweedsche bankwezen, dit alle zijn veel belangrijker factoren, waartegenover een bankinspecteur machteloos staat. Het zal derhalve van veel belang zijn om de werkzaamheden der Commissie te volgen, waarvan ik in mijn eerste artikel heb gesproken en welke taak is, een onderzoek in te stellen naar de oorzaken der bankfaillissementen. Op het resultaat — of zij zullen voorstellen tot meer ingrijpende wetgeving als remedie of niet — wordt met veel belangstelling gewacht. Als een voordeel moet het worden beschouwd, dat de herziening der bankwet niet onmiddellijk na de faillissementen ter hand werd genomen, toen de openbare meening zeker voor zeer ingrijpende wetgeving en toezicht gunstig was gestemd.

Een ander gevolg der bestaande wetgeving is, dat aandeelhouders en deposanten de Regeering aanspreken, om hun verliezen te vergoeden. Het bestaan alleen van banktoezicht maakt de menschen reeds minder voorzichtig bij het doen van een keus tusschen de banken; de eene bank is in hun oogen even veilig als de andere, omdat beide worden gecontroleerd door de Regeering. Daar het doel der wet bescherming van deposanten is, trekken deze natuurlijk de conclusie, dat, indien een bank fout gaat, de Regeering moreel aansprakelijk voor hun verliezen is. De deposanten der eenige Zweedsche bank, die gedurende de laatste tien jaren is geliquideerd met verlies voor deze categorie, hebben inderdaad de Regeering om schadevergoeding gevraagd, doch gelijk kon worden verwacht werden hun aanspraken door het Parlement afgewezen. Voor aandeelhouders is het evenzeer abnormaal, dat zij verliezen van driekwart of meer van het kapitaal kunnen lijden, terwijl de wet vaststelt, dat commissarissen de positie der bank moeten bloot leggen en de bankinspecteur het recht heeft in te grijpen, wanneer een tiende van het kapitaal is verloren. Indien de wet krachtig zou zijn uitgevoerd zouden direc-

ties en commissarissen van alle gereconstrueerde banken wegens wetsovertreding vervolgd hebben moeten worden. Doch er is geen sprake geweest van justitieele acties wegens grooter verlies dan een tiende van het kapitaal, hetgeen bewijst, dat de onmogelijkheid, het verlies vast te stellen, algemeen wordt erkend en de wet in dit opzicht zonder eenige uitwerking is.

De Zweedsche Regeering heeft echter wel ingegrepen gedurende de crisis. Tezamen met de groote banken heeft zij een speciaal financieel instituut opgericht, om de reconstructie der banken te financieren. Slechts in één geval nam de Regeering een reconstructie alleen ter hand, daar de andere banken weigerden daaraan deel te nemen. Deze laatste transactie, waardoor de Regeering eigenares eener bank werd, is echter aan zeer veel critiek onderworpen. Het motief voor het ingrijpen is echter niet een besef van uit de wet voortvloeiende verantwoordelijkheid geweest, doch de wensch, een paniek en uitbreiding van de crisis, welke noodlottig zouden hebben kunnen zijn voor de gemeenschap, te voorkomen. De bedoeling was niet, aandeelhouders schadeloos te stellen, doch het voor de reconstructie noodzakelijke, kapitaal te garandeeren. Het staat vast, dat de Regeering tusschen beide zou zijn gekomen, zelfs wanneer er geenerlei controle-wetgeving had bestaan, doch deze maakt toch altijd de waarschijnlijkheid grooter, dat de Regeering of in laatste instantie de Rijksdag zullen zwichten voor de openbare meening en door het schadeloos stellen der deposanten eener bank een precedent zullen scheppen, dat groote gevolgen kan hebben. Zoodanige politiek kan inderdaad niet slechts uitloopen op het minder critisch worden van deposanten en aandeelhouders ten opzichte van de leiding der banken, doch ook in een minder wordend verantwoordelijkheidsgevoel bij de directies zelf.

Ik heb hierboven getracht aan te toonen, dat de ervaring in Zweden gedurende de laatste tien jaren niet gunstiger is voor de opvatting, dat gedetailleerde bankwetgeving en -toezicht een remedie zijn tegen bankfaillissementen. De wetgeving en het toezicht kunnen gedurende bepaalde tijden van zekere waarde zijn — in het bijzonder met betrekking tot de regelmatige publicatie der bankverslagen — mits zij niet te zeer ingrijpen in de algemeene bankpolitiek, de banken niet verhinderen, die soort van zaken te ontwikkelen, die het meest geschikt zijn met het oog op de economische geaardheid van het land, of voedsel geven aan de opvatting, dat de verantwoordelijkheid van de banken naar de Regeering is overgedragen. Gedurende een periode van snelle economische wisselingen echter zullen wetgeving en toezicht blijken van weinig nut te zijn bij het voorkomen van vergissingen of het schaden van de liquiditeit en solvabiliteit der banken door krachten, waartegen geen bankinspecteur is opgewassen.

K. K.

AANTEKENING.

De Duitse geldmarkt in 1924. — Nadat de inflatievrees geweken was en de daardoor veroorzaakte waanzinnige stijging van den rentestand — premie tegen verdere waardedaling — tot het verleden behoorde werd de geldmarkt in Februari kalmer en — door ruime credietverleening in Rentenmark — ook gemakkelijker. Maandgeld daalde in het verkeer tusschen groote firma's aan de Frankfurter Beurs tot 24 pCt., naar de „Frkf. Ztg.“ mededeelt. Het blad geeft dan het nevenstaande overzicht voor de rest van het jaar.

De voorjaarsvoorspoedvleug, als Rentenmarkconjunctuur betiteld, deed den geldkoers opnieuw aantrekken, een stijging, die haar hoogtepunt in de eerste tien dagen van Mei bereikte, toen Duitsland zich midden in de daarop gevolgde crisis bevond. De opleving in de laatste maanden van het jaar gaat echter — uitzondering op den regel — niet met een stijging van den rentestand gepaard. De verklaring van dit

Decaden	Gemiddeld in procenten per jaar	Decaden	Gemiddeld in procenten per jaar
Maart I	26,4	Augustus I	15
II	30	II	12,3
III	36	III	12,8
April I	44	September I	12,6
II	48	II	12,8
III	60,7	III	13,9
Mei I	66,6	October I	12,6
II	42	II	11,8
III	28,2	III	11,6
Juni I	34,8	November I	12,1
II	33,7	II	11,2
III	24,4	III	12,4
Juli I	22,8	December I	11,9
II	16,8	II	11,1
III	16,7		

verschijnsel moet worden gezocht in de aantrekking van buitenlandsch kapitaal. Ook in Duitsland kon men Dollars en Ponden veel goedkooper leenen dan Marken, welk feit ten deele samenhangt met naverkingen der inflatie-psychologie, waardoor men van de deviezen niet wilde scheiden, ten deele het gevolg is van de deviezenwetgeving, welke tot November van kracht is geweest, die het weder de beschikking krijgen over eenmaal afgestane deviezen belemmerde. Indien in de laatste weken van de daling van den rentestand de toenadering geen verderen voortgang heeft gemaakt, hoewel de spanning nog aanzienlijk is, kan dit worden toegeschreven aan de tegenwerkende factoren, gevormd door de opleving in zaken en aan de beurs. De vraag is, in hoeverre deze laatste opleving gezond van aard is. De sterke toestrooming van vreemde credieten, waaronder de herstellencing — die Duitsland voor het voldoen aan zijn verplichtingen in het eerste Dawes-jaar zeer waarschijnlijk maar voor een deel noodig heeft — in de eerste plaats, welke toestrooming zich uit in een aanzienlijke aanzwelling van de uitzettingen der Reichsbank, de bedrijvigheid op de beurs en de verruiming der geldmarkt zouden wel eens de grondslag en symptoom kunnen zijn van de ontwikkeling eener speculatieve conjunctuur, als waarvan Oostenrijk thans de naweeën tracht te boven te komen.

Wat de bronnen aangaat, waaruit de geldmarkt wordt gevoed, valt een verschuiving te bespeuren. De normale vergaarbekkens, banken en spaarbanken, waren in het begin van het jaar geheel ledig en begonnen zich eerst langzaam weder te vullen, tot dusverre echter meer uit ruimere kasmiddelen dan uit echte spaargelden. Daarentegen speelden de openbare kassen, in het bijzonder die der groote rijksbedrijven, tijdelijk een beslissende rol op de geldmarkt. Bij de aanwending dezer bedragen ontbraken misstanden niet. Men denke slechts aan het Seehandlung-schandaal.

BOEKAANKONDIGING.

Alfred Manes, Versicherungslexikon.
2e geheel omgewerkte uitgave; bij E. S. Mittler & Sohn, Berlin; 1924.

Dit is een encyclopaedie over het Duitse verzekeringswezen, die in deze tweede uitgave over niet-Duitse toestanden over het geheel genomen onvollediger is dan de eerste. Wellicht zou de samensteller met deze tweede uitgave gewacht hebben, om in dit opzicht meer te kunnen bieden, zoo hij haar niet aan de „Deutscher Verein für Versicherungswissenschaft“ had willen opdragen die in September 25 jaar bestond. — Daarentegen is in andere opzichten het werk belangrijker geworden. De juridische behandeling van menig onderwerp is uitgebreider, of zelfs geheel nieuw; zoo bij de artikelen „Binnentransport-versicherungsvertrag; Internationales Recht; Aufwertung“. Uit wetenschappelijk oogpunt is dit belangrijk. Onder de nieuwe artikelen zijn er die getuigenis af-

leggen, hoe onderwerpen, die reeds lang in andere landen bekend waren, thans, d.w.z. na de eerste uitgave (1909—1913) ook in Duitschland hun weg gevonden hebben: b.v. de „Einheitsversicherung“ (= all risks policy). Specifiek Duitsch zijn de lezenswaardere artikelen over „Sachlebensversicherung“ en hare onderdeelen; en over „Konzerne“. Het artikel „Versicherungs-Wissenschaft“, destijds van de hand van Prof. Manes zelf, is nu verzorgd door Prof. Dr. Dorn. Na nuttige critiek is ook hier verdere vooruitgang. — Ook de bedrijfsleiders vinden in dit werk veel nuttige en interessante mededeelingen, zooals de verdere uitbreiding van het aantal kleinere branches, dat in 1909 dertig en nu zeven en tachtig belooft; en het uitvoerige artikel over luchtvaartverzekering. Onder de talrijke medewerkers treft men 2 niet-Duitschers aan, waaronder Prof. Holwerda (Rotterdam).

W. E. S.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN DECEMBER 1924.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen. f 14.225.950,— zijnde:	
Zuid-Holland f 2.200.000,— 5½% obl. a 99½% o/o.	
Deventer f 1.250.000,— 6% obl. a 99% o/o.	
Gouda f 500.000,— 6% obl. a 99½% o/o.	
's-Gravenhage f 8.000.000,— 5½% obl. a 98½% o/o.	
Heerlen f 500.000,— 6% obl. a 97½% o/o.	
Tilburg f 1.960.000,— 6% obl. a 99½% o/o.	
Industriele ondernemingen „ 6.474.300,— zijnde:	
N.V. Gemeenschappelijk Bezit van Aandeelen Philips Gloeilampenfabrieken f 1.113.000,— 6% cum. pref. wd. aandelen a 110% en f 3.500.000,— gew. aand. a 150% o/o.	
Handelsondernemingen „ 1.950.000,— zijnde:	
N.V. Nederlandsche Wolmaatschappij f 1.500.000,— aand. a 130% o/o.	
Diverse Cultuurondernemingen „ 579.000,— zijnde:	
Cultuur-Maatschappij Rantja Bolang f 166.000,— aand. a 150% o/o.	
N.V. Cultuur Mij. Soembar Moedjoer f 300.000,— aand. a 110% o/o.	
Totaal f 23.229.250,—	
Totaal der emissies in Januari f 11.862.250,—	
Februari „ 16.454.500,—	
Maart „ 22.987.400,—	
April „ 63.244.000,—	
Mei „ 4.803.000,—	
Juni „ 97.545.000,—	
Juli „ 17.940.000,—	
Augustus „ 63.001.528,75	
September „ 16.283.000,—	
October „ 29.696.000,—	
November „ 3.658.875,—	
December „ 23.229.250,—	
Algemeen Totaal f 370.704.803,75	
Bovendien:	
f 42.880.000,— 3/m. Schatkistpromessen a f 992,15	
„ 11.010.000,— 6/m. „ „ 984,—	
„ 6.110.000,— 4% Schatkistbiljetten „ 1.005,—	

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	November 1924		November 1923	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	54.442	f 2.281.320.000	75.932	f 2.164.596.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	2.622	„ 10.632.000	6.913	„ 10.229.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. { Disc. Wissels. 4½ 13 Dec. '24	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
Bk. { Bel. Binn. Eff. 5 13 Dec. '24	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
{ Vrsch. in R.C. 6 13 Dec. '24	Zweedsche Rbk 5½ 8 Nov. '23
Javassche Bank 4½ 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 6 26 Nov. '23
Bank van Engeland 4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-slowakijë 6 27 Mei '24
Duitsche Rijksbk. 10 29 Dec. '23	N. Bk. v. O'rijk. 13 6 Nov. '24
Bank v. Frankrijk 7 11 Dec. '24	N. Bk. v. Hong. 12 18 Sept. '24
Belgische Nat. Bnk. 6 14 Feb. '24	Bank v. Italië. 5½ 11 Juli '22
Fed. Res. Bank N.Y. 3 8 Aug. '24	Bank van Spanje 5 33 Mrt. '23
Bank van Spanje 5 33 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	New York	
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto (3 mnd.)	Part. disc.	Part. disc. (3 mnd.)	Call-money ¹⁾
10 Jan. '25	27/8-3/4	2 1/2	3 1/16	—	3 1/8	2-2 1/4
5-10 J. '25	2 3/4-3 1/8	2 1/2-3 1/4	3 3/4-7/8	—	3 1/8	2-3 3/4
29 D.-3 J. '25	3 1/4	3 1/2-4 1/2	3 11/16-7/8	—	3 1/8	4-5 1/4
22-27 D. '24	3 1/4-3/4	3 1/2-3/4	3 11/16-7/8	—	3-1/8	4-5 1/4
7-12 J. '24	4 1/2-5/8	4 1/2-5 1/4	3 1/8-5/16	—	—	3 1/4-4 1/2
8-13 J. '23	3 11/16-7/8	3-3 1/2	2 1/4-3/8	—	—	3 1/2-5 1/4
20-24 Jli '14	3 1/8-3/16	2 1/2-3 1/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/4	—	1 1/4-2 1/4

¹⁾ Koers v. 9 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York**)	Londen ¹⁾	Berlijn ¹⁾	Parijs ¹⁾	Brussel ¹⁾	Batavia ¹⁾
6 Jan. 1925	2.46 1/8	11.73 1/4	58.72 1/2	13.25	12.26 1/2	99 1/8
7 „ 1925	2.46 1/2	11.74 1/2	58.67 1/2	13.30	12.31 1/2	99 1/2
8 „ 1925	2.46 3/16	11.75 1/2	58.62 1/2	13.29	12.31	99 3/8
9 „ 1925	2.46 1/16	11.78 1/2	58.59	13.20 1/2	12.27 1/2	99 1/2
10 „ 1925	—	11.83 1/2	58.80	13.26	12.35	99 1/4
12 „ 1925	2.47 13/16	11.88 1/2	59—	13.33 1/2	12.49	99 3/4
Laagste d.w. ¹⁾	2.46	11.73	58.55	13.18	12.21	99
Hoogste d.w. ¹⁾	2.48 1/8	11.89 1/2	59.10	13.37	12.49	100
5 Jan. 1925	2.46 1/2	11.74 1/2	58.70	13.23	12.27 1/2	99 1/2
29 Dec. 1924	2.46 13/16	11.67 1/2	58.77 1/2	13.35	12.32 1/2	98 3/4
Muntpariteit	2.48	12.10	59.26	48—	48—	100

¹⁾ Particuliere opgave. ²⁾ Notering te Amsterdam. ³⁾ Notering te Rotterdam.

Data	Zwitserland ¹⁾	Weenen ¹⁾	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan ²⁾	Madrid ²⁾
6 Jan. 1925	48.10	0.00347 1/2	7.43	1.25	10.41 1/2	34.52 1/2
7 „ 1925	48.02 1/2	0.0034 1/2	7.42 1/2	1.25	10.40	34.59
8 „ 1925	47.95	0.0034 1/2	7.42 1/2	1.26	10.40	34.87 1/2
9 „ 1925	47.72 1/2	0.0034 1/2	7.40	1.27	10.34 1/2	35—
10 „ 1925	47.80	0.0034 1/2	7.40	1.26	—	—
12 „ 1925	47.80	0.0035	7.45	1.27 1/2	10.43 1/2	35.15
Laagste d.w. ¹⁾	47.65	0.0034 1/2	7.35	1.20	10.29	34.45
Hoogste d.w. ¹⁾	48.10	0.0035 1/2	7.48	1.32 1/2	10.45	35.20
5 Jan. 1925	48.10	0.0034 7/8	7.43	1.25	10.41	34.50
29 Dec. 1924	47.97 1/2	0.0034 7/8	7.48	1.25	10.49	34.55
Muntpariteit	48—	50.41	50.41	48—	48—	48—

¹⁾ Particuliere opgave. ²⁾ Notering te Amsterdam. ³⁾ Notering te Rotterdam.

Data	Stockholm ¹⁾	Kopenhagen ¹⁾	Oslo ¹⁾	Helsingfors ¹⁾	Buenos Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
6 Jan. 1925	66.40	43.60	37.45	6.20	99	2.45 1/2
7 „ 1925	66.50	43.60	37.50	6.20	98 3/8	2.45 1/2
8 „ 1925	66.40	43.75	37.60	6.20	98 1/2	2.45 1/2
9 „ 1925	66.40	44.10	37.70	6.20	98 3/4	2.45 1/8
10 „ 1925	66.60	44.30	37.85	6.20	98 3/4	2.46 1/2
12 „ 1925	66.80	44.20	37.95	6.20	99 1/8	2.47
Laagste d.w. ¹⁾	66.25	43.45	37.25	6.18	97 3/4	2.45
Hoogste d.w. ¹⁾	67—	44.40	38—	6.24	99 1/4	2.47 3/4
5 Jan. 1925	66.45	43.60	37.40	6.20	99	2.45 3/4
29 Dec. 1924	66.50	43.70	37.30	6.22	98 1/2	2.45 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48—	105	2.48

¹⁾ Particuliere opgave. ²⁾ Notering te Amsterdam. ³⁾ Notering te Rotterdam.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p.100fr.)	Berlijn (\$ p.100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
6 Jan. 1925	4,7612	5,39	23,81	40,57
7 " 1925	4,77	5,40	23,81	40,58
8 " 1925	4,78	5,38	23,81	40,61
9 " 1925	4,79	5,37	23,81	40,57
10 " 1925	4,78 1/8	5,36	23,81	40,42
12 " 1925	4,78 3/8	5,36	23,80	40,39
30 Dec. 1924	4,3762	5,41	23,81	40,50
Muntpariteit ...	4,8667	19,30	23,81 1/2	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN-OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	27 Dec. 1924	3 Jan. 1925	5/10 Jan. '25 Laagste	10 Jan. 1925 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 1/8	97 9/16
*Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
B. Aires 1)	d. p. \$	45 25/32	46 1/8	45 9/16	46 1/16
Calcutta	Sh. p. rup.	1/67 3/32	1/68 3/32	1/5 15/16	1/6 1/8
Constantin.	Piast. p. £	883	875	865	880
Hongkong	Sh. p. \$	2/49 3/32	2/3 15/16	2/3 7/8	2/4 1/16
Lissabon 1)	d. per Mil.	2 1/8	2 13/32	2 1/8	2 7/16
Mexico	d. per \$	26	26	25	27
Montevideo 1)	d. per \$	50 1/2	50 1/2	49 1/2	50 1/2
Montreal	\$ per £	4.72 3/8	4.76 3/8	4.76 3/8	4.80 1/8
R.d.Janeiro 1)	d. per Mil.	5 7/8	5 29/32	5 13/16	6 1/32
Shanghai	Sh. p. tael	3/2 5/16	3/1 3/4	3/1 1/2	3/2 3/8
Singapore	id. p. \$	2/4 9/16	2/4 9/16	2.4	2/4 7/32
Valparaiso 2)	peso p. £	40.20	40.70	40.70	40.90
Yokohama	Sh. p. yen	1/7 5/8	1/7 1/2	1/7 1/8	1/7 3/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS 1)

GOUDPRIJS 2)

Londen		N.York 2)	
5 Jan. 1925..	32 1/16	68 3/8	87 1/4
6 " 1925..	32 3/8	68 1/2	87 7/8
7 " 1925..	31 15/16	67 3/4	88 1/2
8 " 1925..	32	67 7/8	87 5/8
9 " 1925..	32 3/16	68 1/2	87 1/2
10 " 1925..	32 5/16	68 3/4	—
12 Jan. 1924..	33 1/16	63 1/8	96 5/8
20 Juli 1914..	24 1/16	54 1/8	84 1/10

1) p. oz. stand. 2) Foreign silver. 3) p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen	5 Januari 1925	12 Januari 1925
Saldo bij Nederl. Bank...	f 10.301.952,91	f —
Saldo bij betaalmeesters...	" 7.141.966,70	" 6.475.153,81
Voorschot op ult. Nov. 1924 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	" 79.537.424,—	" 79.537.424,—
Voorsch. aan de koloniën	" 6.525.802,97	" 11.456.674,83
Voorsch. a. h. buitenland	" 216.770.409,73	" 217.237.576,20
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	" —	" 1.000.000,—

Verplichtingen.

Voorsch. door de Ned. Bank Schatkistbilj. in omloop 1)	f —	f 3.533.524,36
Schatkistprom. in omloop	" 179.493.000,—	" 174.630.000,—
Schatkistprom. in omloop Waarv. direct bij Ned. Bk.	" 117.720.000,—	" 116.760.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij betaalmeesters in kas).....	" 22.887.327,—	" 22.287.284,—
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schatkist gestort.....	" 39.504.070,75	" 33.435.095,86

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend

	3 Januari 1925	10 Januari 1925
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f —	f 1.298.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml. Muntbiljetten in omloop.	" 80.000.000,—	" 70.000.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgeld v. h. N.-I. muntfonds....	" 6.140.000,—	" 6.322.000,—
Totaal	f 125.203.000,—	f 116.513.000,—
Tegoeed v. N.-I. bij Jav. Bnk.	" 7.454.000,—	" 1.244.000,—
Idem bij 's Rijks kas....	" 6.095.000,—	" —

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Januari 1925.

Activa.		
Binnel. Wis- f Hfdbk.	f 51.589.077,01	
sels, Prom., Bijbnk.	" 25.910.634,—	
enz. in disc. Ag. sch.	" 43.203.910,58	f 120.703.621,59
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef. . f	125.515.144,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—	125.515.144,—
Beleeningen		
incl. vrsch. Hfdbk. f	70.235.294,73	
in rek.-crt. Bijbnk. "	15.219.156,27	
op onderp. Ag. sch. "	74.800.040,75	
	f 160.254.491,75	
Op Effecten. f	158.035.491,75	
Op Goederen en Spec. "	2.219.000,—	160.254.491,75
Voorschotten a. h. Rijk	—	909.555,74
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.283.845,—	
Muntmat., Goud	" 448.239.398,53	
	f 504.523.243,53	
Munt, Zilver, enz. "	13.104.236,14	
Muntmat., Zilver	—	517.627.479,67
Effecten		
Belegging Res.fonds. f	5.654.306,46	
id. van 1/8 v. h. kapit. "	3.998.982,13	9.653.288,59
Gebouwen en Meub. der Bank	—	5.212.500,—
Diverse rekeningen	—	99.159.070,87
		f 1.039.035.152,21

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	" 5.655.237,53
Bijzondere reserve	" 8.235.000,—
Bankbiljetten in omloop	" 931.565.395,—
Bankassignatiën in omloop	" 1.683.111,20
Rek.-Cour. f Het Rijk	—
saldo's: Anderen	" 56.587.048,29
Diverse rekeningen	" 15.309.360,19
	f 1.039.035.152,21

Beschikbaar metaalsaldo f 319.200.752,32
Op de basis van 1/8 metaaldekking .. " 121.233.641,42
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 1.596.003.760,—
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
12 Jan. '25	504.523	13.104	931.565	58.270	319.201	52
5 " '25	504.578	12.520	954.979	43.750	316.880	52
29 Dec. '24	504.613	12.619	935.446	60.745	315.518	52
22 " '24	504.621	12.991	925.171	71.804	317.734	52
15 " '24	504.632	12.736	935.256	74.635	314.899	51
8 " '24	505.250	12.056	945.782	67.086	314.238	51
14 Jan. '24	581.762	7.947	1.033.716	28.716	376.595	56
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
12 Jan. 1925	120.704	—	160.254	125.515	99.159
5 " 1925	123.285	—	177.175	113.109	101.939
29 Dec. 1924	119.683	—	171.775	112.036	97.068
22 " 1924	123.377	—	162.971	112.626	101.153
15 " 1924	134.386	7.000	163.335	90.046	126.115
8 " 1924	141.610	10.000	159.833	63.271	150.349
14 Jan. 1924	240.185	28.000	157.341	24.539	71.708
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
29 Nov. 1924..	1.096	1.659	1.907	1.046	512
22 " 1924..	1.097	1.502	1.051	1.031	534
15 " 1924..	1.092	1.515	1.004	1.037	526
8 " 1924..	1.091	1.657	629	1.028	471
1 " 1924..	1.120	1.681	674	1.029	313
1 Dec. 1923..	1.150	1.636	835	1.191	628
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
10 Jan. 1925	186.500		283.500	91.500	111.400
3 " 1925	186.500		280.500	88.000	112.800
27 Dec. 1924	187.000		276.500	100.000	111.700
13 Dec. 1924	133.280	52.952	281.141	101.594	110.432
6 " 1924	133.637	54.444	281.401	114.906	109.616
29 Nov. 1924	134.037	54.671	276.701	113.471	111.357
22 " 1924	159.079	54.816	277.971	109.708	137.048
12 Jan. 1924	150.902	62.180	266.509	92.780	141.986
13 " 1923	157.157	57.226	267.087	103.102	140.990
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ^a

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
10 Jan. 1925		138.770		***	50
3 " 1925		138.520		***	56
27 Dec. 1924		137.540		***	50
13 Dec. 1924	32.626	16.263	81.701	75.430	49
6 " 1924	35.059	15.664	92.230	74.349	47
29 Nov. 1924	34.859	17.056	95.768	63.085	48
22 " 1924	34.749	17.454	94.065	36.818	55
12 Jan. 1924	35.753	23.824	81.136	27.509	59
13 " 1923	36.400	30.611	82.704	23.559	58
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis ³⁾ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
7 Jan. 1925	128.564	127.563	293.022	27.000	244.471
31 Dec. 1924	128.560	128.296	295.025	27.000	248.111
24 " 1924	128.524	129.752	302.095	27.000	255.127
17 " 1924	128.512	125.504	296.642	27.000	251.432
10 " 1924	128.504	124.445	290.879	27.000	245.588
3 " 1924	128.495	123.796	288.098	27.000	243.776
9 Jan. 1924	128.058	126.276	287.780	27.000	243.683
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
7 Jan. '25	51.665	75.657	12.912	117.170	20.751	15 ^{7/8}
31 Dec. '24	68.580	103.600	8.511	165.779	20.014	11,5
24 " '24	41.920	83.590	14.852	111.280	18.522	14,61
17 " '24	42.040	72.398	10.557	108.751	22.758	19
10 " '24	57.042	72.740	10.039	125.697	23.809	17,5
3 " '24	64.152	72.852	10.400	133.270	24.449	17,07
9 Jan. '24	47.312	77.041	11.773	116.162	21.532	10,835
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ^{3/8}

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Butt. gew. voorsch. a/d. Staat	Schat-kistbil-jetten ¹⁾	Wissels
8 Jan. '25	5.545	1.864	304	573	21.700	4.885	5.946
2 " '25	5.545	1.864	306	569	21.800	4.877	5.914
25 Dec. '24	5.545	1.864	306	570	22.600	4.872	5.241
18 " '24	5.545	1.864	305	570	22.400	4.867	4.900
11 " '24	5.545	1.864	305	569	22.700	4.864	4.612
10 Jan. '24	5.541	1.864	297	573	22.900	4.594	3.545
23 Juli '14	4.104	—	639	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
8 Jan. '25	23	9	3.075	40.831	2.239	15
2 " '25	24	9	2.939	40.885	2.614	12
25 Dec. '24	21	9	2.930	40.604	1.959	14
18 " '24	26	9	2.922	40.518	1.970	17
11 " '24	31	9	2.933	40.568	1.847	27
10 Jan. '24	26	13	2.533	39.173	2.256	17
23 Juli '14	24	—	718	5.911	943	400

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-entl. circ. banken ¹⁾	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
31 Dec. 1924	759,6	207,1	253,2	2.064,1	17,0
23 " 1924	717,6	216,5	239,2	1.959,8	24,2
15 " 1924	696,2	230,6	232,1	2.079,0	17,2
6 " 1924	696,1	235,3	232,0	2.169,6	8,1
29 Nov. 1924	695,5	240,0	231,8	2.290,2	18,6
22 " 1924	694,8	240,0	231,6	2.171,2	18,5
23 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Schuld aan Renten-bank
31 Dec. 1924	78,0	1.654,4	1.941,4	820,9	1.570,6	456,5
23 " 1924	78,3	1.782,8	1.765,0	965,8	1.565,7	488,3
15 " 1924	78,7	1.838,0	1.723,2	1.131,7	1.555,2	513,8
6 " 1924	77,9	1.757,0	1.804,0	970,7	1.524,3	684,7
29 Nov. 1924	77,8	1.655,4	1.863,2	703,9	1.682,9	787,8
22 " 1924	77,5	1.781,3	1.550,1	904,4	1.702,8	800
23 Juli 1914	330,8 ²⁾	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. schatk.papier. ³⁾ W.o. Rentenbankscheine: 23, 15, 6 Dec., 29, 22, 15 Nov. resp. 272,1; 342; 322,5; 302,8; 532,6; 493,3 mill.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buit-entl. saldi	Bele-en van tegoed in h. buitl.	Bele-en van prom. d. provin- ¹⁾ ciën	Binnen-landsche wissels	Bele-e-ningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Crt. Particu-lieren
8 Jan. '25	376	—	—	1.520	379	—	7.746	274
24 Dec. '24	359	85	480	1.479	349	5.250	7.590	435
18 " '24	358	85	480	1.434	281	5.250	7.530	376
11 " '24	357	85	480	1.395	359	5.250	7.613	338
4 " '24	357	85	480	1.283	465	5.250	7.619	238
27 Nov. '24	358	85	480	1.312	395	5.250	7.603	293
10 Jan. '24	367	—	—	1.280	322	—	7.461	370

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal-middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
24 Dec. '24	2.912,8	1.793,0	84,7	396,4	389,6
17 " '24	2.954,1	1.869,5	94,5	283,8	336,8
10 " '24	2.997,5	1.868,4	95,2	254,3	352,8
3 " '24	3.027,9	1.951,5	90,0	248,9	354,6
26 Nov. '24	3.046,3	1.968,4	87,7	221,4	281,0
19 " '24	3.050,8	1.972,6	92,4	233,8	275,2
26 Dec. '23	3.071,1	2.176,1	66,4	857,1	336,4

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
24 Dec. '24	537,9	1.941,7	2.311,2	112,0	68,4	70,5
17 " '24	564,2	1.871,5	2.256,3	112,0	71,5	73,9
10 " '24	551,9	1.853,6	2.259,3	112,1	72,8	75,2
3 " '24	574,9	1.849,0	2.305,4	112,2	72,8	75,1
26 Nov. '24	582,2	1.845,3	2.202,7	112,2	75,2	77,4
19 " '24	587,1	1.823,5	2.270,4	112,2	74,5	76,8
26 Dec. '23	104,2	2.340,4	1.937,9	110,1	71,8	73,3

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad munt-materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
17 Dec. '24	739	12.989	5.593	1.694	18.166	4.816
10 " '24	739	12.972	5.604	1.669	18.125	4.826
3 " '24	739	12.915	5.611	1.724	18.170	4.826
26 Nov. '24	741	12.870	5.617	1.625	18.061	4.857
19 " '24	743	12.824	5.618	1.697	18.045	4.862
19 Dec. '23	764	11.956	4.532	1.355	15.357	4.058

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 12 Januari 1925.

De invloeden, welke gedurende de achter ons liggende week op de internationale beurzen hun uitwerking hebben gehad, zijn van tamelijk uiteenlopenden aard geweest. Te Berlijn althans hebben zij in verschillende richting gewerkt, zoodat het koers-niveau per saldo niet veel is veranderd. Aanvankelijk was een vaste tendens overheerschend, waartoe de zeer ruime houding der geldmarkt heeft bijgedragen. Meer en meer begint de geldmarkt in Duitschland tot een normalen toestand te komen, hetgeen gunstig op alle takken van handel en industrie en derhalve ook op de beurs inwerkt. Toch viel tegen het einde der berichtsperiode een minder geanimeerde stemming op te merken. De oorzaak hiervan moet in hoofdzaak op het gebied der politiek worden gezocht. De verdraging, welke bij de vorming van een nieuwe regering valt te constateeren, het langzame verloop van de Duitsch-Fransche onderhandeligen betreffende een handelsverdrag, benevens de wisseling van nota's in verband met de kwestie der Keulse zone hebben ontstemmend gewerkt. Hierdoor zijn realisaties uitgelokt, waarbij het echter opvallend is geweest, dat geen contrainc-posities in eenigszins omvangrijke mate zijn aangegaan. Dientengevolge is dan ook wel een lichte reactie op te merken geweest, doch een scherpe koersval is vrijwel nergens voorgekomen. De algemeene beweging heeft zich wel het sterkst uitgesproken in de afdeling voor montaanwaarden, terwijl ook chemische aandelen eerst vast, daarna min of meer aangeboden zijn geweest. Ook in de afdeling voor staatsobligaties is opnieuw eenige levendigheid ontstaan. De besprekingen tusschen het ministerie van financiën en vertegenwoordigers van banken en bankiers hebben in het licht gesteld, dat de regering thans een begin wenscht te maken met het opstellen van praktische voorschriften aangaande een zekere valorisatie. Een dergelijke valorisatie wordt voorloopig gedacht in den vorm van een algemeene conversie van alle uitstaande staatsobligaties in een nieuwe leening, waarbij dan de bona-fide houders gedeeljk in het genot van een kleine rentevergoeding zullen worden. Ondanks het feit, dat hierdoor de speculatie geheel van de voordeelen zal worden uitgeschakeld, heeft men toch de aandacht weder op de desbetreffende afdeling deen vallen.

Te Londen is de markt over het algemeen zeer vast geweest. De berichten van de conferentie der geallieerde ministers, welke gedurende de achter ons liggende week te Parijs is gehouden, hebben een gunstige uitwerking gehad. Naar het schijnt is ook, zij het niet-officieel, de kwestie der intergeallieerde schulden besproken — het programma bevatte uitsluitend de onderhandelingen omtrent de verdeling van de baten, uit de bezetting van het Ruhrgebied verkregen — en is hieromtrent uitzicht op een bevredigende regeling ontstaan. Voorts heeft de fondsenmarkt optimistisch geregeerd op het resultaat van de inschrijvingen op de 3½ pCt. Conversieleening. De regering is door dezen financiële maatregel in het bezit gekomen van £ 46.266.330 in contanten, waarmede derhalve voor het grootste deel de in Februari a.s. vervallende £ 53.600.000 5¼ pCt. schatkistbiljetten afgelost kunnen worden. De rentebesparing is niet onaanvaardig, terwijl tegelijkertijd de vlottende schuld is verminderd op een zoodanige wijze, dat de geldmarkt, noch de schatkist, eenige ontwrichting hiervan hebben ondervonden. Voorts heeft de scherpe rijzing van den sterlingkoers aanleiding gegeven tot de veronderstelling, dat de goudpariteit voor het pond sterling binnen afzienbaren tijd zal worden bereikt. Een rondvraag bij de voornaamste bankiers heeft aan het licht gebracht, dat er slechts een zeer kleine minderheid bestaat, welke bezwaren in verband met het herstel van den gouden standaard heeft. Over het algemeen verwacht men van dit herstel een nieuwe phase in de ontwikkeling van Engeland's handel en nijverheid. Tekenend voor de beurs is het geweest, dat de aandelenmarkt sterker de aandacht heeft getrokken, dan die van vastere rente dragende stukken. Klaarblijkelijk is men derhalve optimistisch gestemd ten aanzien van de conjunctuur in de naaste toekomst.

Te Parijs heeft men geen al te markante houding aan den dag gelegd. Men heeft zich goddeels laten leiden door de aanwijzingen van Londen en New York, zoodat het dan ook in hoofdzaak arbitrage-fondsen waren, welke van eenige levendigheid blij hebben gegeven. Voor het overige was men eenigszins onaangenaam gestemd over den loop van zaken op de intergeallieerde conferentie. Hoewel het verloop van de besprekingen aldaar, met betrekking tot een vredelievende oplossing van de moeilijke problemen van verdeling der Deutsche schadeloosstelling, over het algemeen

als gunstig werd beschouwd, is de noodzaak tot het doen van concessies niet overal in goede aarde gevallen. Tegelijkertijd wekte het ongerustheid, dat ten aanzien van een handelsverdrag met Duitschland nog geen beslissing was gevallen, zelfs geen modus vivendi was gevonden, zoodat met ingang van 10 Januari beiderzijds de gewone tarieven in werking zijn getreden. Zowel Frankrijk als Duitschland passen, in verband hiermede, de hoogste schaal van invoerrechten toe op de resp. uit Duitschland en Frankrijk geïmporteerde goederen. Voorts heeft de geldmarkt niet medegewerkt om een aangename houding in het leven te roepen.

Te New York is de stemming grotendeels vast gebleven, hoewel hier en daar toch eenige teleurstelling te bemerken was, toen de opgaande beweging niet zoo regelmatig en zoo snel voortgang had, als sommigen hadden gehoopt. Met name kwam dit tot uiting, toen de staat van onuitgevoerde orders der Steeltrust per einde December jl. werd gepubliceerd. Hoewel een niet onaanzienlijke vooruitgang in het totaal der orders te constateeren is geweest, bleef de vraag voor het desbetreffende aandeel betrekkelijk gering. Aan den anderen kant is de geldmarkt voortdurend ruimer geworden, waardoor een stimulans ontstond tot het ondernemen van nieuwe zaken. Daarnaast hebben de zeer gunstige voorloopige cijfers van den buitenlandschen handel over het afgelopen jaar er toe medegewerkt een over het algemeen optimistische tendens in het leven te houden. Tegen het einde der berichtsperiode was overigens de lichte aarzeling weder verdwenen en konden vele koersen niet onaanzienlijke verbeteringen aantonen.

Ten onzent is de markt weifelend geweest. Alleen de beleggingsmarkt is als regel vast gebleven, hetgeen voor een niet gering deel aan de zeer ruime geldmarkt dient te worden toegeschreven. Zowel staatsleeningen als gemeentelijke en provinciale obligaties hebben een goede tendens aan den dag kunnen leggen. Van de buitenlandsche soorten waren Mexicaansche obligaties gezocht. 6 pCt. Ned. W. Schuld 1922: 103½, 102½, 102¹³/₁₆; 4½ pCt. Ned. W. Schuld 1917: 88½, 89½, 88½; 7 pCt. Ned. Indië: 103, 102½, 103¹/₁₆; 5 pCt. Mexico Dep. Rec. £ 100—1000: 8¾, 9, 10, 9¾; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 49½, 50¼, 51. Op de aandelenmarkt is de gunstige toon voor bankaandelen opgefallen. Hoewel er nog wel enkele maanden zullen verlopen, alvorens de eerste bankbalansen zullen verschijnen, toonden beleggingskringen een opmerkelijke voorkeur voor de betrokken aandelen. Het is niet onwaarschijnlijk, dat de gunstige resultaten, door Engelsche bankinstellingen behaald, hier eenigen invloed hebben uitgeoefend. Amsterdamsche Bank: 130, 133½, 133¾; Incasso Bank: 99½, 100; Koloniale Bank: 181½, 182, 180¾, 178½; Ned. Ind. Handels Bank: 140, 143½, 141½; Rotterdamsche Bankverg.: 67, 70¼, 72¼, 71½; Twentsche Bank: 109, 110, 111.

Ook de afdeling voor *binnenlandsche industriele aandelen* heeft door vrij groote onzetten en een vasten ondertoon de aandacht getrokken. Vooral aandelen Jurgens zijn hier naar voren getreden, hoewel tegen het slot de beste koersen van de berichtsperiode niet behouden konden blijven. De belangstelling voor aandelen Philips Gloeilampenfabrieken is tot de normale proporties terug gevallen. Aandelen in kunstzijdefabrieken waren doorloopend opgewekt. Batava Margarine Fabr.: 35½, 37, 38½; Centrale Suiker Mij.: 115, 114¼, 116½; Constr. Werkpl. du Croo & Brauns: 15½, 14; Feyenoord: 120, 118¾, 121½; Gero Fabriek: 83, 90, 92; Hollandse Kunstzijde Ind.: 161½, 159½, 156, 160½; Jurgens: 75½, 79, 79¹⁵/₁₆, 78¾; Ned. Gist- en Spiritusfabr.: 349½, 358, 360, 365; Ned. Kunstzijdefabriek: 348½, 349, 342½, 350½; Philips Gloeilampenfabr.: 313½, 314, 315; Rotterd. Droogdok Mij.: 167, 170, 173¾, 173½.

Bij de rubriek der *handelsondernemingen* zijn de aandelen Nederlandsche Wol Maatschappij in ruime mate verhandeld. Na de reactie van enkele weken geleden, is de aandacht der speculatie opnieuw op dit fonds gevallen, waardoor een vrij belangrijke koersverbetering haar intrede heeft kunnen doen. Int. Crediet en Handelsverg. „Rotterdam”: 197, 196¼; Linde Teves: 87½, 88½, 89; Ned. Wol Mij.: 146, 143¼, 147½, 153¼.

Mijnaandelen hadden, zooals vaker in deze afdeling voorkomt, een grillig verloop. Bovendien was de koersbeweging voor de verschillende soorten niet steeds gelijk van richting. Zoo vielen aandelen Redjang Lebong na een koersverheffing weder terug tot het oude niveau, terwijl bv. aandelen Siloenggang, na scherpe fluctuaties, een wild slot hadden. Ook aandelen Billiton toonden per saldo een goede verbetering. Billiton 1ste Rubriek: 480, 500, 495; Redjang Lebong Mijnbouw Mij.: 338¼, 350, 339½; Siloenggang: 94½, 86, 92½, 100, 106.

De *petroleummarkt* heeft voor het hoofdfonds niet sterk

de aandacht getrokken. Meerendeels was aan onze beurs het aanbod overheerschend, zoodat zelfs buitenlandsche steun niet veel kon baten. Aandeelen Geconsolideerde waren iets meer gezocht in verband met geruchten, dat het dividend op aandeelen Astra Romana in contanten zou worden uitbetaald. Dordtsche Petroleum Ind.: 364, 372½; Geconsolideerde Holl. Petroleum: 180, 179, 181, 180; Koninklijke Ned. Petroleum: 388¼, 386¼, 394½, 389¼.

De rubbermarkt was zeer stil en, behoudens enkele uitzonderingen, niet geanimeerd. De minder vaste houding van den prijs voor het product te Londen heeft hier eenige aarzeling te voorschijn geroepen. Amsterdam Rubber Cult. Mij.: 169¼, 165½, 166¾; Ind. Rubber Comp.: 248¼, 242¾, 245; Kali Telepak: 185, 187, 190, 196¼; Verg. Majanglanden: 350, 342, 345; Ned. Ind. Rubber en Koffie: 248½, 241, 239; Oost Java Rubber: 256½, 260; Serbadjadi: 217½, 211¼, 217½.

Scheepvaartuudeelen waren eveneens uitermate kalm en eerder iets in reactie. Een uitzondering hebben de Indische lijnen aangetoond, welke een gunstig verloop en een vast slot hadden. Holland-Amerika Lijn: 70, 72½, 70; Java China Japan Lijn: 111¼, 114, 113; „Maas” Stoomv. Mij.: 112¼, 113, 111¼, 110; Stoomvaart Mij. Nederland: 157, 163¾, 161¼; Stoomv. Mij. Triton: 132, 131, 130¼.

Suikeraandeelen waren als regel zeer lusteloos. De taxaties van den Cuba-oogst, welke steeds grooter worden, hebben niet nagelaten een deprimeerende werking uit te oefenen. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 162¼, 158¼, 159½; Handelsverg. „Amsterdam”: 436, 437½, 429½, 430¼; Javasche Cultuur Mij.: 347¼, 342¼, 337; Kalibagor: 410, 390, 386; Ned. Ind. Suiker: 230½, 225¼; Moorman: 351, 341; Tjepper: 670, 660; Watoeloelis Poppoh: 640, 630, 615.

De tabaksmarkt was stil en zonder belangrijke fluctuaties. Arendsburg: 423, 421, 420; Besoeki Tabak: 289, 282, 281; Deli Batavia: 374, 376½, 374½; Deli Maatschappij: 393¾, 396¼, 395; Senembah: 295¼, 398¼.

De Amerikaansche markt heeft vooral tegen het slot der berichtsweek een opgewekt voorkomen gehad. American Car & Foundry: 196, 199 (ex div.), 197; Studebaker: 1122,50, 1145, 1105, 1130; United States Steel: 120 (ex div.), 121, 124; Missouri Kansas & Texas: 730,00, 735,00, 740,00; Southern Pacific: 104¾, 105¾ (ex div.), 106½; Union Pacific: 149¼ (ex div.), 150¾; Wabash Railway: 211¼, 227¼.

De geldmarkt was gedurende de geheele beursweek zeer ruim en heeft deze tendens tegen het slot nog zien toespitsen; prolongatie was toen à 2¼ pCt. goed verkrijgbaar.

GOEDERENHANDEL

GRANEN. 13 Januari 1925.

Tarwe. De verschepingen naar Europa waren in de afgelopen week iets grooter dan de week tevoren, maar toch nog kleiner dan men algemeen aanneemt, dat Europa wekelijks aan buitenlandsche tarwe noodig heeft. Toch heeft men ondanks deze kleinere verschepingen der laatste weken weinig van een vermindering der voorraden in Europa kunnen bemerken; ongetwijfeld zijn deze den laatsten tijd wel afgenomen, maar zij zijn toch nog zoo groot, dat er bijna geen enkele markt is, waar voor dadelijke levering de importpariteit te maken is. De vermeerdering der verschepingen kwam bijna geheel op rekening van Australië, dat bijna evenveel als Argentinië aflaafde. De berichten omtrent de oogstopbrengst van deze beide landen zijn zeer gunstig. De tarwe van Argentinië, speciaal de „Rosafé”-tarwe, is buitengewoon zwaar van gewicht, hetgeen gewoonlijk op een zeer goeden oogst wijst.

De Europeesche markten toonden de meeste dagen een zeer weifelende stemming, hetgeen ook van de Amerikaansche markten gezegd kan worden. Later verbeterde echter de stemming voor broodgraan aan beide zijden van den Oceaan, waarbij de aankopen en aanvragen van Russische zijde als een van de belangrijkste factoren golden. Deze aankopen voornamelijk van meel, hebben belangrijke afmetingen aangenomen, wat welkom is voor de houders van de zeer groote voorraden in West-Europa.

Ook voor rogge interesseerden zich de Russen en ook hiervan zullen zij in de West-Europeesche havens, speciaal Rotterdam en Hamburg, voorraden kunnen kopen tot aanmerkelijk billikere prijzen dan in Noord-Amerika direct. De speculatie in Noord-Amerika vatte, vooral toen de zichtbare voorraad sterk bleek afgenomen te zijn, opnieuw moed en het gevolg was een scherpe verhooging, zoodat Mei te Chicago sluit op 12 Januari op \$ 1,84¼ tegen \$ 1,74¼ een week tevoren. Te Winnipeg bewoog de markt zich van 5 tot 12 Januari van \$ 1,84¼ tot \$ 1,92¼, terwijl rogge te Chicago van \$ 1,49¾ tot \$ 1,58¼ opliep. In Argentinië

was het marktverloop veel kalmer; van 5 tot 10 Januari liep de markt zelfs nog iets terug, maar ten gevolge van regen en waarschijnlijk ook in overeenstemming met Chicago steeg de prijs op 12 Januari tot 15,85 tegen een slotkoers van 15,75 op 5 Januari.

De oogsten in Europa zijn tot nog toe in de meeste landen den winter goed doorgekomen. In Eugeland heeft men zoodanig last van den regen gehad, dat de werkzaamheden zeer vertraagd zijn geworden en daardoor is de uitzaai aanmerkelijk minder dan verleden jaar. Dit laatste geldt ook voor Roemenië, waar dit evenwel veroorzaakt werd door vroeg gevallen sneeuw. Dientengevolge is het vooruitzicht voor het volgend jaar wat Roemenië betreft, niet gunstig.

De vraag voor rogge is wel wat verbeterd, maar nog steeds niet voldoende om een eenigszins betere prijsverhouding tusschen Amerikaansche en Europeesche prijzen tot stand te brengen. Wel kwamen er nog eenige zaken tot stand met Amerika voor Februari aflading, waarvoor speculanten een aanmerkelijk hooger prijs besteedden dan waarvoor zij loco rogge, vermeerderd met de kosten van bewaren, konden kopen en waardoor zij medehelpen te verhinderen, dat de toestand van de markt spoedig gezond wordt. Door deze exportzaken kwam er een iets vaster stemming voor rogge aan de Noord-Amerikaansche zeehavens en daardoor een iets minder slechte verhouding tusschen den prijs van rogge daar en in het buitenland. De voorraden zijn in de Stateu groot maar niettegenstaande dat, was toch meestentijds de markt vast, omdat de speculanten de markt vasthouden ook al was de vraag voor export gering.

De stemming voor maïs was niet gunstig. Als reactie tegen de zeer hooge prijzen voor dit artikel kwam er meer aanbod los. Enkele ladingen Platamaïs werden nogal wat lager dan tot de officieel gevraagde prijzen afgedaan en dit deed andere koopers afschrikken. Toen de wekelijksche Plataverschepingen grooter waren dan men mocht verwachten, verdween de kooplust bijna geheel en vooral op Engelsche havens daalden de prijzen belangrijk. In de Continentale markten liepen de prijzen ook terug, alleen niet in die mate en de consumptie bleef regelmatig maïs opnemen. In Argentinië zelf veranderden de prijzen weinig, voor nieuwen oogst liepen zij zelfs nog wat op, welke avans evenwel later weer verloren ging, doordat de in Argentinië gevallen regen gunstig voor den nieuwen maïsoogst zou zijn. Tot ongeveer de Argentijnsche pariteit is alleen in Duitschland eenige vraag, andere markten oordeelen het prijsniveau te hoog om reeds nu tot aankopen over te gaan. Alleen heeft Canada in de afgelopen week eenige ladingen Platamaïs gekocht, wat nog eens herinnert aan het groote tekort van Noord-Amerika, wat eventueel een grooten export van den nieuwen Plata-oogst naar het Noord-Amerikaansche Continent zou ten gevolge kunnen hebben.

De prijzen te Chicago zijn wel ook deze week weer opgelopen, waarschijnlijk in overeenstemming met tarwe, maar de boeren oordeelen de prijzen hoog en brengen veel maïs aan de markt, meer dan verleden jaar om dezen tijd. De prijzen zouden te hoog zijn, om de varkensmesterij looënd te maken. Dientengevolge zijn de voorraden nogal wat toegenomen.

Europeesche maïsoorten veranderden weinig in prijs; in den laatsten tijd heeft het de aandacht getrokken, dat groote kwantiteiten Donau-maïs naar Scandinavië verscheppt werden. Dientengevolge was het aanbod naar andere markten beperkt en daar de vraag gering was, kwamen er bijna geen nieuwe zaken tot stand.

Gerst is vast gestemd, doordat de prijzen in Noord-Amerika goed gehandhaafd werden en het aanbod zeer beperkt is. Ook in dit artikel kwamen geen groote zaken tot stand.

Evenmin kan dit gezegd worden van haver, die in de exportlanden tamelijk vast gestemd blijft, ook zonder veel vraag van Europa.

De totaal-aanvoeren van graan enz. te Rotterdam en Amsterdam, waren gedurende het afgelopen jaar als volgt:

Tarwe	1.373.561 tons.	Haver	246.845 tons.
Rogge	565.115 „	Lijnzaad	339.197 „
Boekweit	27.056 „	Lijnkoeken	204.497 „
Maïs	900.925 „	Tarwemeel	305.602 „
Gerst	357.083 „	Andere Meels	8.669 „

Zie voor den staat volgende pagina.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten, behoudens Java, waar belangrijke afdoeningen tot stand kwamen, waren deze week kalm gestemd.

In Amerika liepen de noteeringen voor Sp. C. iet-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
10 Jan.'25	180 $\frac{7}{8}$	128 $\frac{1}{4}$	62 $\frac{1}{8}$	15,65	11,05 ¹⁾	23,60
3 „ '25	177 $\frac{1}{4}$	127 $\frac{7}{8}$	62 $\frac{1}{8}$	15,80	11,— ¹⁾	23,75
10 Jan.'24	108 $\frac{7}{8}$	77 $\frac{1}{4}$	46 $\frac{1}{8}$	11,25 ¹⁾	9,10 ¹⁾	19,60
10 Jan.'23	119 $\frac{3}{4}$	72 $\frac{3}{8}$	45 $\frac{1}{2}$	11,35	8,35 ¹⁾	17,10
10 Jan.'22	108 $\frac{3}{4}$	52 $\frac{3}{4}$	37 $\frac{7}{8}$	11,20	7,35	17,80
20 Juli '14	82	56 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{4}$	9,40	5,38	13,70

1) Per Januari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	12 Jan. 1925	5 Jan. 1925	14 Jan. 1924
Tarwe*	18,50	18,25	12,75
Rogge (No. 2 Western) ..	16,10	15,90	9,95
Mais (La Plata)	249,—	256,—	218,—
Gerst (48 lb. malting) ...	260,—	261,—	210,—
Haver (38 lb. white clipp.)	14,— ⁴⁾	14,— ⁴⁾	10,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- kan van La Plata-zaad)	14,75	14,75	13,75
Lijnzaad (La Plata)	502,—	504,—	467,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. *No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4/10 Jan. 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	4/10 Jan. 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	1925	1924
Tarwe	11.295	12.428	5.331	—	—	—	12.428	5.331
Rogge	370	555	13.929	—	—	—	555	13.929
Boekweit	331	331	1.654	—	—	—	331	1.654
Mais	16.366	23.068	12.603	2.200	2.200	—	25.268	12.603
Gerst	2.582	2.882	9.508	200	200	—	3.082	9.508
Haver	1.207	1.207	8.190	—	—	—	1.207	8.190
Lijnzaad	6.734	6.984	619	—	—	—	6.984	619
Lijnkoek	3.067	5.317	2.934	—	—	—	5.317	2.934
Tarwemeel	3.341	4.454	3.614	993	1.325	—	5.447	3.614
Andere meelsoorten	732	782	101	—	—	—	782	101

wat terug doch bleef de termijnmarkt nagenoeg onveranderd, hetgeen uit onder volgende cijfers blijkt:

	Sp. C.	Jan.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafgaande week	4.65	2.85	2.87	2.98	3.09
Opening verslagweek	4.65	2.82	2.82	2.93	3.05
Slot verslagweek	4.55	2.79	2.79	2.90	3.05

De aanvoeren in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 53.500 tons, de versmeltingen 38.000 tons (tegen 14.000 in 1924) en de voorraden 32.000 tons.

De consumptie in de V. S. bedroeg in 1924 in vergelijking met 1923:

	1924	1923
Geraffineerd	4.854.000	4.781.000 tons
of uitgedrukt in Ruwsuiker	5.220.000	5.141.000 „

In prompte Cubasuiker kwamen zaken tot stand tot prijzen, dalende van 3 d.c. tot 2,78 d.c. c. & fr. New York, doch blijven houders ondanks het gunstige weer en de sterke toename van het aantal fabrieken, welke de campagne geopend hebben, terughoudend gestemd:

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten Nieuwe Oogst	55.905	56.531	52.938
Tot. sedert 1 Dec. '24-1 Jan. '25	120.679	82.407	129.816
Aantal werkende fabrieken	122	129	84
Weekexport 3 Jan. 1925	37.777	36.760	40.466
Totaal	80.110	40.474	81.373
Totale voorraad op 3 Jan. '25.	42.015	41.933	57.821

F. O. Licht verhoogde zijne raming van den Eur. Bietsuikeroogst en geeft daarvoor de volgende cijfers:

	Nieuwe Raming	Vorige Raming	Oogst 1923/24
	Tons	Tons	Tons
Duitschland ..	1.600.000	1.640.000	1.132.000
Frankrijk	810.000	800.000	490.850
België	400.000	375.000	300.121
Polen	480.000	450.000	389.995
Andere landen	3.885.000	3.878.000	2.744.795
	7.175.000	7.143.000	5.057.761

In Engeland bleven Raffinadeurs zich interesseeren voor spoedig leverbare Centrifugals en prompte Cubasuiker, terwijl het restant van den Mauritiusoogst, hetwelk ongeveer 17.000 tons, door exporteurs werd gekocht.

Op Java was de stemming voor dispoibele suiker vaster en konden de prijzen voor witte suiker van 13 tot 13 $\frac{1}{4}$ en van No 16 en hooger van 11 tot 11 $\frac{1}{2}$ verbeteren; daarna trokken koopers zich terug. Uit oogst 1925 werden verdere belangrijke verkoopen door de V. J. P. tot stand gebracht tot f 11 voor Sup., aan welke inkoop alle groote exporteurs deelnamen.

Hier te lande opende de markt in kalme stemming en brokkelden prijzen aanvankelijk ongeveer f $\frac{1}{4}$ voor alle termijnen af. Daarna echter ontwikkelde zich nogal goede kooplust en trokken verkoopers zich terug, zoodat prijzen

weer ongeveer f $\frac{3}{8}$ konden verbeteren en de markt sloot op eene notering van f 19 $\frac{7}{8}$ voor Mei en Augustus. De omzet bedroeg deze week ongeveer 4200 tons.

KATOEN.

Op 5 December bereikte Mid. American spot in de maand December het laagste punt n.l. 12,98 tegen 13,65 het hoogste op 30 November. Sindsdien is de markt flauwer geworden en het slot van gisteren gaf een daling aan van 20 punten sedert wij ons laatste rapport voor 14 dagen publiceerden. De ontvangsten in de havens blijven gunstig en bedragen circa 1 $\frac{1}{2}$ miljoen balen meer dan verleden jaar. De export naar Groot-Brittannië bedraagt 332.000 balen meer dan verleden seizoen en naar het Continent 531.400 balen meer. In Egyptische katoen hebben groote fluctuaties plaats gehad, die den handel tegenwerken en een sfeer van wantrouwen scheppen. FGF Sakel steeg verleden Vrijdag tot boven 30 d. Het tekort aan Sakellaridis-katoen begint zich te doen voelen en consumenten beginnen meer aandacht aan andere grades te wijden.

Amerikaansche garens zijn vast in prijs, maar de vraag is wat verminderd. Ringspinner rapporteeren in het nieuwe jaar verminderde verkoopen, terwijl ook grove mule twist en weft cops minder verkocht worden, en de berichten over medium Mule cops nogal varieeren; hier en daar schijnen flinke posten geboekt te zijn, terwijl daarentegen op andere plaatsen de handel hierin van weinig betekenis is geweest. Naar bundelgarens bestaat weinig belangstelling, doch Indië heeft wat fijne Mulegarens in plaats van Egyptische garens gekocht. Ook getwijnde garens zijn kalmer, zoowel voor het binnenland als voor export. Verkoop van Egyptische garens ondervinden veel moeilijkheden door de dagelijksche groote fluctuaties van het ruwe materiaal. Goede twist-garens zijn goed bezet, terwijl enkele goed gesitueerde spinners hunne verkoopen nog wat zouden kunnen uitbreiden, indien zij slechts over voldoende katoen beschikten. Doubling weft wordt minder verkocht en doubleurs klagen, dat zij de gevraagde verhoogen niet kunnen maken. Ondanks al deze bezwaren wordt er toch op bescheiden schaal zaken gedaan en de gedachte aan een groote prijsreductie gedurende dit seizoen wordt steeds minder.

Sedert de Kerstdagen is de toon van de doekmarkt bepaald vast geweest; sommige markten als b.v. China zijn nog wat apathisch en wij gelooven ook niet, dat er eenige zaken van betekenis gedaan zijn. Indië daarentegen vertoont meer neiging om te koopen en van haar verschillende markten komt een belangrijke vraag. Over het algemeen zijn de geboden prijzen echter wel wat aan den lagen kant en schijnt men zoowel in deze als ook in andere markten nog niet veel neiging te voelen Egyptian doeksoorten tegen de verhoogde noteringen te koopen. In Amerikaansche stapels gaat flink wat om, speciaal voor de Straits, Egypte, Zuid-Amerika en het nabije Oosten. Het Nieuwe Jaar is zeker gunstig begonnen, zoo al niet met een levendige

vraag, dan toch met een algemeene optimistische stemming in Lancashire.

23 Dec. 7 Jan. Oost. koersen. 22 Dec. 6 Jan.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië $1/6\frac{3}{4}$ $1/5\frac{3}{4}$
 F.G.F. Sakellaridis 29,25 30,— T.T. op Hongkong $2\frac{1}{8}$ $2\frac{1}{4}$
 G.F. No. 1 Oomra 10,50 9,95 T.T. op Shanghai $3\frac{1}{2}$ $3\frac{1}{4}$

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	9 Jan. 1925	2 Jan. 1925	26 Dec. 1924	9 Jan. 1924	9 Jan. 1923
New York voor Middling ...	24,15 c	24,20 c	24,30 c	35,25 c	26,60 c
New Orleans voor Middling	23,80 c	23,80 c	23,90 c	34,88 c	26,75 c
Liverpool voor Middling ...	13,03 d	13,57 d	— d	20,36 d*	15,18d*

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 2 Jan. '25	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	6302	4943	4140
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1510	1218	903
„ „ 't Vasteland etc.	2413	1831	1678
„ „ Japan ...	489	358	306

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	2 Jan. '25	Overeenkomstig tijdstip	
		1924	1923
Amerik. havens	1564	1006	1018
Binnenland	1509	1058	1346
New York	212	178	74
New Orleans	442	248	236
Liverpool	556	412	496

KOFFIE.

Over de afgelopen week valt niet veel nieuws te berichten. De prijzen schommelden aan de termijnmarkten bij beperkte omzetten aanvankelijk dagelijks met kleine verschillen heen en weder om daarna weder iets op te loopen, zoodat de noteeringen ten slotte weder iets hooger waren dan die, welke bij het afsluiten van het vorig bericht konden worden vermeld. Zij waren namelijk aan de ochtendcall te:

Rotterdam (Santos-contract) basis Good				Amsterd. (Gemengd contract) basis Santos Good			
Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
13 Jan. $61\frac{3}{8}$	$60\frac{3}{8}$	$58\frac{1}{4}$	$56\frac{3}{8}$	$59\frac{3}{4}$	$57\frac{7}{8}$	$55\frac{3}{4}$	$53\frac{3}{4}$
6 „ $60\frac{1}{8}$	59	$56\frac{7}{8}$	55	$59\frac{1}{4}$	$57\frac{3}{8}$	$55\frac{1}{8}$	53
30 Dec. $60\frac{3}{8}$	60	$57\frac{1}{8}$	$55\frac{3}{4}$	$59\frac{1}{2}$	$57\frac{1}{2}$	$55\frac{3}{4}$	$53\frac{1}{2}$
23 „ $57\frac{7}{8}$	$56\frac{7}{8}$	$54\frac{7}{8}$	$53\frac{1}{8}$	$56\frac{3}{8}$	$55\frac{3}{4}$	$52\frac{1}{4}$	50

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mrt. 1925	Mei 1925	Sept. 1925	Dec. 1925
12 Jan.	\$ 21,45	\$ 20,38	\$ 18,74	\$ 18,25
5 „	„ 20,77	„ 19,78	„ 18,20	„ 17,60
29 Dec.	„ 21,75	„ 20,55	„ 19,22	„ —,—
22 „	„ 19,97	„ 19,15	„ 17,95	„ —,—

Voor loco bleven de noteeringen onveranderd op 75 ct. voor Superior Santos en 64 ct. voor Robusta, alles per $\frac{1}{2}$ KG. Hoewel over „grooten“ afzet nog niet te roemen valt; blijft de stemming bepaald vast en valt er, zoowel voor uitvoer als voor consumptie, in de vraag ontgezenzeggelijk wel eenige verdere verbetering te bespeuren.

Zoodaals reeds in het vorig nummer vermeld, zijn de prijzen op het oogenblik hooger dan zij in de laatste 90 jaren ooit zijn geweest (met uitzondering van een korte periode in het oorlogsjaar 1916) en het is wel zeer opmerkelijk dat desniettegenstaande, zoowel in de landen van productie als aan de groote Europeesche en Amerikaansche markten, nog steeds zoovele stemmen aanhoudend en luid de verwachting verkondigen, dat die hooge prijzen zullen stand houden of zelfs voor nog hoogere zullen moeten plaats maken. Deze meening is in de eerste plaats gebaseerd op de statistiek, die een zichtbaren wereldvoorraad op 1 Jan. l.l. aanwijst van 5.384.000 balen, zijnde weliswaar ca. 900.000 balen meer dan op 1 Jan. 1924, doch tevens respectievelijk ca.

2.600.000 balen, 4.000.000 balen en 3.400.000 balen minder dan in den aanvang van 1923, 1922 en 1921, terwijl bovendien wordt aangenomen, dat de onzichtbare voorraden in het binnenland der verbruikslanden zeer geslonken zijn door de reeds zoo langen tijd bijna overal door de branders gevolgde methode, om te wachten met nieuwe inkoop tot het bepaald noodig is. In de tweede plaats wordt dan herinnerd aan het feit, dat de Rio-oogst 1924/25 reeds op zijn einde schijnt te gaan loopen, dat de voorraden in het binnenland van Sao Paulo aanmerkelijk geslonken zijn en dat de consumptie, de hooge prijzen van de tweede helft van 1924 ten spijt, niet is achteruitgegaan, hetgeen blijkt uit het cijfer der afleveringen in Europa en Amerika van 1 Juli tot 31 Dec. van 10.386.000 balen in 1924 tegen 10.382.000 balen in 1923. En ten slotte wordt dan gewezen op Brazilië, dat bij de hooge prijzen zoo groot belang heeft en dat door limiteering der aanvoeren in de afscheephavens van Rio en Santos, door verhooging van de uitvoerrechten en, naar het schijnt, indien noodig nog door nieuwe maatregelen, wil voortgaan de belangen zijner planters te verdedigen, dat wil zeggen: de koffieprijs te steunen.

De tijd zal leeren of deze verwachting al dan niet zal uitkomen, doch niet onaar dig is intusschen de opmerking in een Fransch handelsbericht van enkele dagen geleden, dat de tegenwoordige, zooveel verhoogde waarde van het artikel overigens volstrekt niet buitensporig is te noemen, daar men voor het zetten van een kop koffie slechts 10 gram noodig heeft. De waarde hiervan is niet meer dan enkele centen en dus valt koffie nog altijd onder de goedkoopste dranken te rangschikken.

Rotterdam, 13 Januari 1925.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
12 Jan. 1925	361.000	39.150	1.728.000	43.500	$67\frac{1}{64}$
5 „ 1925	372.000	40.175	1.807.000	43.500	$59\frac{9}{64}$
29 Dec. 1924	427.000	40.725	1.869.000	43.500	$61\frac{1}{16}$
12 Jan. 1924	334.000	17.575	708.000	24.000	$62\frac{1}{32}$

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
10 Jan. 1925....	29.000	2.470.000	138.000	5.758.000
10 Jan. 1924....	70.000	2.229.000	177.000	5.348.000

THEE.

In de afgelopen week en wel op den 8sten Januari vond de eerste thee-veiling van 1925 plaats. Het aanbod bestond uit ruim 14.000 kisten Ned.-Indische thee, beuevens ruim 400/2 kisten China-thee.

Waar Londen de vorige week haar veilingen hervatte met prijzen, die van $\frac{1}{2}$ d.—1 d. per lb. lager waren, nam ook Amsterdam die tendenz geheel over. De stemming was loom, doch er ontwikkelde zich op de lagere prijzen vrij goede kooplust, vooral voor binnenlandsche rekening, terwijl de prijzen van 3—6 cts. lager waren.

Ook het buitenland was goed aan de markt, doch had, vooral wat de Engelsche orders betreft, rekening te houden met de pariteit in Londen.

Het gemiddelde prijsniveau van de afgelopen veiling ligt nog een flink stuk boven de 100 cts. per h. KG. en werd er per saldo zeer weinig opgehouden. Van de opgehouden partijen in de veiling werd nl. het grootste gedeelte onmiddellijk na de veiling afgedaan.

Amsterdam, 12 Januari.

COPRA.

De markt was deze week aanvankelijk flauwer gestemd. Consumenten toonden slechts matige belangstelling. Ten gevolge van den stijgenden f-koers liep de markt tegen het einde der week wat op. Het Oosten verkoopt slechts weinig.

De noteeringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend	f. 36
„ „ „ Januari afl.	„ $35\frac{7}{8}$
„ „ „ Februari „	„ $35\frac{3}{4}$
„ „ „ Maart „	„ $35\frac{3}{8}$
„ „ „ April „	„ $35\frac{1}{2}$
12 Januari 1925.	

RUBBER.

Bij de opening van verleden week was de stemming op de rubbermarkt aanmerkelijk flauwer. Vooral de prijs van loco is snel gedaald, doch ook de verdere posities verminderden in waarde. In den loop der week bleven de prijzen fluctueerend, doch vond aan het slot wederom een kleine stijging plaats.

De slotnoteeringen zijn:

		einde voorafgaande week
Crêpe	Januari 105½ ct.	110 ct.
"	Jan./Maart 106 "	110 "
"	April/Juni 101 "	106 "
Smoked Sheets	Januari — "	101½ "
"	Jan./Maart — "	101½ "
"	April/Juni — "	100½ "
	12 Januari 1925.	

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
5 Jan. 1925..	68.-/-	71.15/-	277.12/6	43.5/-	38.10/-
29 Dec. 1924..	67.10/-	72.2/6	271.12/6	43.15/-	39.-/-
22 " 1924..	66.12/6	70.10/-	265.12/6	42.12/6	37.17/6
15 " 1924..	65.15/-	70.5/-	258.17/6	42.15/-	37.10/-
7 Jan. 1924..	61.-/-	67.5/-	238.2/6	30.15/-	34.2/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

De vrachtenmarkt voor kolen van Amerika opende ongeanimeerd en men heeft de afgelopen week hierin dan ook geen afsluitingen gezien. Er bestaat eenige vraag voor ruimte naar Europa, welke echter beperkt is tot West-Italiaansche havens en Marseille tegen \$ 3,25, terwijl naar Algiers tegen hetzelfde cijfer tonnage gevraagd werd. Naar Zuid-Amerika werd ruimte gezocht per Januari/Februari naar Lower Plate tegen \$ 3,40; naar Rio \$ 3,25.

De Amerikaansche graanvrachtenmarkt bleef zwak gestemd en er bestond, behalve dat er een weinig ruimte naar de Middellandsche Zee gezocht werd, in het geheel geen vraag. Van de Range naar de Middellandsche Zee, niet ten Oosten van West-Italië, is afgesloten tegen 3/9 per qtr. en tevens tegen 16½ cents per 100 lbs., basis één loshaven, per einde dezer/begin volgende maand. Naar Griekenland werd afgesloten tegen 21½ cents per Januari op dezelfde basis. Tonnage van iedere grootte kan, daar ladingen zeer schaarsch zijn, slechts geplaatst worden bij combinatie van meerdere afladers. Voor Russische rekening werd een boot voor een volle lading meel afgesloten naar Batoum tegen 26 cents per prompt. Van de Gulf bestaat in het geheel geen definitieve vraag, doch is afsluiting misschien mogelijk van West St. John tegen 1 dollarcent boven de vrachtcijfers van de Range.

In de suikermarkt is een aanzienlijke vooruitgang te bespeuren. Een groot aantal booten werd afgesloten van Cuba en San Domingo en er kunnen ook groote booten van daar geplaatst worden. De vrachtprijzen zijn vaster en vertoonen zelfs een stijgende tendens. Booten, die direct laadklaar waren, konden een hoogere vracht bedingen, doch tonnage kan geplaatst worden tot en met Februari/Maart. Een prompt partij van Cuba werd gesloten tegen 27/- naar U. K./Continent, terwijl tonnage van 5500 tons 23/- bedong, basis 1 loshaven, per eind Januari/begin Februari. Voor een 8000 tonner werd 21/- betaald met 10 Februari canceling. Een boot van handige grootte werd geplaatst van San Domingo per Januari/Februari tegen 24/-, terwijl met de optie van Cuba 25/- betaald werd voor een 5000 tons Januari boot.

Voor een lading van 200.000 kisten olie werd een boot afgesloten van de Gulf naar Australië tegen 31 cents per Februari.

Van Sabine naar Marseille of Cette en Lanouvelle werd tegen \$ 5,75 een boot geplaatst voor een lading zwavel per Januari, terwijl een 9000 tonner kortelings werd afgesloten naar Zuid-Afrika op basis van 21/6 één loshaven.

Van de North-Pacifc bestaat er in het geheel geen vraag naar graanbooten. De lijnbooten vragen voor gedeeltelijke ladingen 27/6, doch er worden geen boekingen plaats. Voor Lumber werd tonnage gezocht naar Australië tegen \$ 14, belading Februari en later.

Van de River Plate is de vraag beduidend verminderd. Van Bahia Blanca werd 24/6 betaald per Januari naar U. K./Continent en 25/6 naar Genua direct voor groote

booten. Tegen het einde der week werd echter vol 1/- lager genoteerd.

De nitraatmarkt bleef onveranderd en de bevrachters toonden niet de minste belangstelling voor eenige richting. Een mogelijkheid tot afsluiting bestaat voor een volle lading per Januari/Februari naar het Continent tegen slechts 29/-. Voor gedeeltelijke ladingen was per Januari en Februari 29/- te bedingen naar Continentale havens.

Van Dalny werd een boot afgesloten tegen 35/- per Februari voor een lading boonen naar Londen, Hull, Rotterdam, Hamburg. De vraag in olie ontwikkelde zich verder en werd voor dieptankers per Maart/April 92/6 betaald naar het Continent, terwijl volgens berichten voor April tegen 100/- afgesloten zou zijn.

De meest vaste tendens van alle markten vertoonde die van Australië. Naar tonnage per Februari was de meeste vraag en voor ongeveer 7000 tons van Zuid/Victoria/Sydney werd tot 49/- betaald voor Februari en Februari/Maart belading. Voor groote booten werd 47/6 betaald per Januari/Februari.

De rijstmarkt van Burmah heeft deelgenomen aan de algemeene verbetering en er werd 33/9 betaald voor een boot per begin Februari naar Havre/Hamburg range, tegen welk cijfer eveneens werd afgesloten naar Holland direct voor een boot per Februari/Maart. Naar Fiume en Triëst werd hetzelfde vrachtcijfer betaald per begin Februari basis één loshaven.

Van Indië werd op deadweight basis van Bombay/Karachi gesloten tot 28/-, Januari/Februari, terwijl op „scale terms” van Karachi booten werden afgesloten tot 23/9 Januari, 23/- Februari, 23/6 Mei/Juni. Van de Madras-kust werd voor kernels 36/3 betaald naar Marseille en/of Genua, 1 haven per Februari.

Ook de vraag van de Zwarte Zee leefde eenigszins op en werd voor veekoeken naar Deensche en Scandinavische havens 19/6 betaald, tegen welk cijfer meerdere afsluitingen kunnen worden gedaan. De markt van de Middellandsche Zee bleef zeer stil.

De uitgaande kolenvrachtenmarkt van Engeland was eveneens stil te noemen. De vrachten toonen zeer weinig verandering, uitgezonderd naar Italiaansche havens, waarheen een lichte stijging in vrachtprijzen valt waar te nemen; naar Genua werd 9/6 betaald.

RIJNVAART.

Week van 5 t/m. 10 Januari 1925.

De aanvoeren van zeezijde bleven stationnair. De scheepsruimte bleef voldoende om in de aanvraag te voorzien. In daghuur werden nagenoeg geen schepen gecharterd, behoudens een enkel schip voor beurtgoederen. In dit geval werd 4-4½ ct. per ton betaald. De erstvrachten, welke begin der week met ¼-½ lostijd resp. f 0,90 en f 1,- bedroegen, liepen successievelijk terug op f 0,65 en f 0,75 met ¼ resp. ½ lostijd.

Naar den Benedenrijn was de waterstand gunstig, terwijl naar den Bovenrijn op beperkten diepgang werd afgeladen.

Ten gevolge van minder verschepingen van kolen in de Ruhrhavens werden aldaar de vrachten beduidend lager.

Het sleeploon werd genoteerd volgens het 55/45 cts. tarief.

INKLARINGEN.**VLISSINGEN.**

Landen van herkomst	December 1924		December 1923	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Groot-Brittannië	33	265.675	34	267.490
Denemarken ¹⁾ ..	2	1.300	—	—
Finland ²⁾	17	8.675	—	—
België	—	—	3	7.731
Italië ¹⁾	—	—	3	3.825
Rusl. Zw. Zee ²⁾	—	—	15	11.192
Totaal....	52	275.650	55	290.238
Nationaliteit:				
Nederlandsche..	44	269.079	39	268.656
Britsche	1	2.695	4	8.343
Duitsche	2	1.526	5	7.392
Belgische	5	2.350	6	4.990
Zweedsche	—	—	1	857
Totaal	52	275.650	55	290.238

¹⁾ Bijleggers. ²⁾ Sleepbooten. (Barend Stofkoper & Co.)

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 December 1924

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	1.570.500,—
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen; ³		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede;		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort		6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponoord	f	1.550.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 10.246.799,34		
waarvoor in geld gestort		7.539.599,34
waarvoor effecten gedeponoord	"	2.707.200,—
Effecten van Aandeelhouders		
gedeponoord bij bevriende instellingen	"	2.000.000,—
ten eigen gebruike	"	28.500.940,—
		<hr/>
Kassa, Wissels en Coupons	"	34.758.140,—
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	"	35.910.349,94
Saldo's bij Bankiers	"	9.457.928,60
Daggeldleeningen	"	26.206.654,47
Prolongatiën gegeven	"	400.000,—
Saldo te leveren en te ontvangen Fondsen	"	13.459.465,—
Eigen Effecten en Syndicaten	"	902.852,74
Credietvereniging	"	6.218.937,42
Af: loopende Promessen	f	57.653.528,98
	"	15.600.000,—
		<hr/>
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt. f 53.661.307,49		
Af: loopende Promessen	"	3.940.447,43
		<hr/>
Voorschotten op Consignatiën	"	49.720.860,06
Gebouwen	"	2.389.442,39
		<hr/>
	"	4.735.360,01
		<hr/>
Totaal	f	241.758.618,95

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—
Reservefonds	"	8.584.219,51
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.351.237,50
Reserve Credietvereniging	"	2.353.896,16
		<hr/>
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:		f 53.589.353,17
Effecten	f	1.562.120,—
Contanten	"	8.380,—
in Leen-Depot Effecten	"	33.196.020,—
" Contanten	"	30.530,—
		<hr/>
Totaal Effecten	"	34.758.140,—
Totaal Contanten	"	38.910,—
Zieken- en Pensioenfondsen	"	2.110.347,94
Deposito's	"	38.665.866,26
Prolongatie-Deposito's	"	4.925.600,—
Saldi Rekeningen Courant	f	61.925.053,84
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	11.885.238,39
" " " Credietvereniging	"	4.067.321,04
		<hr/>
	"	77.877.613,27
B. W. Blijdenstein & Co., Londen, B. W. Blijdenstein Jr., Enschede en Ledeboer & Co., Almelo	"	8.241.006,74
De Nederlandsche Bank	"	636.031,94
Te betalen wissels	"	17.481.085,78
Diverse Rekeningen	"	3.434.663,85
		<hr/>
Totaal	f	241.758.618,95